

บทที่ 5

คลื่นต่อเนื่องและพฤติกรรมเลเซอร์ชั่วขณะ

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาจบหนึ้นแล้ว

1. นักศึกษาสามารถแก้ปัญหาของเลเซอร์สามระดับและสี่ระดับจากท้ายบทในข้อ 5.8, 5.9 และ 5.10 ได้
2. นักศึกษาสามารถเข้าใจพฤติกรรมของเลเซอร์ทั้งลักษณะคลื่นต่อเนื่องและลักษณะชั่วขณะ
3. นักศึกษาสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมเลเซอร์ที่คลื่นต่อเนื่อง และเลเซอร์ชั่วขณะในระบบสามระดับและสี่ระดับ

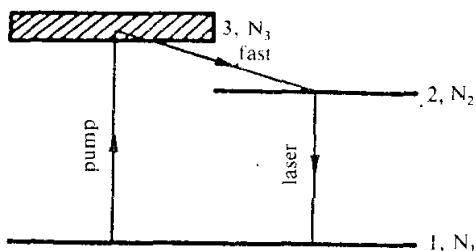
5.1 บทนำ

ในบทที่แล้วมาเราได้พิจารณาส่วนประกอบต่าง ๆ ของเลเซอร์ รวมทั้งอันตรกิริยาของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้ากับระบบสองระดับ (คือวัตถุเลเซอร์กิริยา) ขั้นตอนการยกระดับพลังงานและหมวดของโครงสร้างอนุภาค ที่มีในบทที่ 2, 3 และ 4 ตามลำดับ ในบทนี้เราจะใช้ผลลัพธ์ต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อพัฒนาปรับปรุงทฤษฎีสำหรับพัฒนาการของเลเซอร์ทั้งคลื่นต่อเนื่อง (cw) และการกระทำชั่วขณะนี้ ทฤษฎีที่ปรับปรุงในที่นี้ใช้วิธีที่เรียกว่า การประมาณด้วยสมการอัตรา (rate-equation) ภายใต้การประมาณด้วยวิธีนี้ สมการเลเซอร์หาได้โดยใช้ความสมดุลระหว่างอัตราการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรของตัวมั่งหนดและจำนวนไฟต่อนหั้งหนดของเลเซอร์ ทฤษฎีนี้มีข้อดีคือ หาได้ง่ายมากล่วงรู้ลักษณะของพัฒนาการของเลเซอร์ ยิ่งไปกว่านั้นบังให้ผลลัพธ์ได้แม่นยำอย่างเหมาะสมสำหรับจุดมุ่งหมายส่วนใหญ่ ส่วนทฤษฎีที่ดึงขึ้นจะกล่าวในบทที่ 7

5.2 สมการอัตรา

5.2.1 เลเซอร์สามระดับ

เราจะพิจารณาการทำงานของเลเซอร์ในแผนภูมิสามระดับ ซึ่งมีเพียงหนึ่งแกนพลังงานยกระดับ (แกน 3 ในรูป 5.1) อย่างไรก็ตามแม้วัตถุจะมีมากกว่าหนึ่งแกนพลังงานยกระดับ (หรือระดับ) รวมอยู่ด้วยก็ตาม การวิเคราะห์ต่อไปนี้ยังคงเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง กำหนดให้การลดระดับจากแกนเหล่านี้ไปยังระดับเลเซอร์บน 2 เป็นไปอย่างรวดเร็วมาก ให้จำนวนอะตอมของสามระดับ 1, 2 และ 3 เป็น N_1 , N_2 และ N_3 ตามลำดับ เราสมมติให้เลเซอร์ออกซิลเลตเพียงหนึ่งหมวดโครงสร้างเท่านั้น และให้ q เป็นจำนวนไฟต่อนหั้งหนดในโครงสร้าง จากข้อสมมติที่ว่า การลดระดับระหว่างระดับ 3 และ 2 เป็นไปอย่างรวดเร็ว เราสามารถให้ $N_3 = 0$ และเขียนสมการอัตราได้ดังต่อไปนี้

รูป 5.1 แผนภูมิเลเซอร์สามระดับพลังงาน

$$N_1 + N_2 = N, \dots \dots \dots (5.1 \text{ ก})$$

$$N_2 = W_p N_1 - Bq(N_2 - N_1) - (N_2/\tau) \dots \dots \dots (5.1 \text{ ข})$$

$$\dot{q} = V_a B q (N_2 - N_1) - (q/\tau_c) \dots \dots \dots (5.1 \text{ ค})$$

ในสมการ (5.1 ก) N_1 คือ จำนวนอะตอมกิริยา (หรือโมเลกุล) ทั้งหมด ในสมการ (5.1 ข) พจน์ $W_p N_1$ นับว่าเป็นการยกระดับพลังงาน ถ้าในแบบพลังงานยกระดับ 3 ว่างเปล่า อัตราการเพิ่มของจำนวนอะตอมในระดับเลเซอร์บันเนื่องจากการยกระดับแปรตามจำนวนอะตอมในระดับพื้น N_1 [ดูสมการ (3.1)] สมการสำหรับการยกระดับ W_p หาได้แล้วในบทที่ 3 ทั้งการยกระดับพลังงานด้วยแสงและไฟฟ้า พจน์ $Bq(N_2 - N_1)$ ในสมการ (5.1 ข) นับได้เป็น ทั้งการเปล่งแสงโดยการกระตุ้นและการดูดกลืน ความจริงในบทที่ 2 ก็ได้แสดงแล้วว่าอัตราที่สอดคล้องกันแปรตามสนามไฟฟ้ายกกำลังสองของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าและแปรโดยตรงกับ $\frac{1}{\sqrt{2}}$ ด้วย ดังนั้นสัมประสิทธิ์ B จะหมายถึง อัตราการเปลี่ยนแปลงโดยการกระตุ้นต่อโฟตอนและต่อหมวด ปริมาณ τ คือ อายุขัยของระดับเลเซอร์บัน ซึ่งโดยทั่วไปกำหนดด้วยสมการ (2.93 ก) ในสมการ (5.1 ค) V_a เป็นปริมาตรหมวดภายในวัตถุกิริยา และสมการสำหรับปริมาตรนี้ได้กำหนดอยู่ในบทที่ 7 ในบทนี้เราจะสมมติให้โครงกำแพงเลเซอร์ประกอบด้วยกระจากรวงกลมสองแผ่น มีรัศมีความโค้งมากกว่าความยาวไฟฟาร์ม ($\text{ดูรูป } 5.5 \text{ และ } 5.7$) ในกรณีที่ขนาดของจุด γ ประมาณได้เป็นค่าคงที่ตามความยาวไฟฟาร์มและมีค่าเท่ากับ ω_0 ตรงศูนย์กลางของไฟฟาร์ม สำหรับหมวด TEM_{00} ปริมาตร V_a มีค่าเป็น

$$V_a = \pi \omega_0^2 l / 4 \dots \dots \dots (5.2)$$

เมื่อ γ เป็นความยาวของวัตถุกิริยา ตัวเลข 4 ที่ปรากฏในสมการ (5.2) เป็นผลลัพธ์ของสองพหุติกรรมต่อไปนี้คือ

(1) ปริมาณ γ เป็นขนาดของจุดกำหนดสำหรับปริมาณ B (สำหรับอัมปลิจูดของสนาม) ขนาดของจุดสว่างสำหรับความเข้มสนาม (คือ B^2) มีค่าน้อยกว่าด้วย $\sqrt{2}$ จากความจริงข้อนี้ทำให้มีตัวร่วม $\frac{1}{2}$ สำหรับสมการ (5.2)

(2) ตัวร่วมที่เหลือ $\frac{1}{2}$ เกิดจากคุณลักษณะของคลื่นนั่งในหมวด (คือ $\langle \sin^2 k z \rangle = \frac{1}{2}$)

พจน์ $V_a B q (N_2 - N_1)$ ในสมการ (5.1 ค) มีเครื่องหมายตรงกันข้ามกับพจน์ที่คล้ายกันในสมการ (5.1 ข) และเขียนบนพื้นฐานของการพิจารณาความสมดุล คือ แต่ละขั้นตอนของการเปล่งแสงโดยการกระตุ้นก่อให้เกิดหนึ่งโฟตอนขึ้น และแต่ละขั้นตอนของการดูดกลืนทำให้โฟตอนหายไป

หนึ่งตัว สุดท้ายพจน์ q/τ_c นับได้ว่าเป็นการสูญเสียของโครงสร้างก่อนอื่นเมื่อขอนำสังเกตอยู่สองอย่างในที่นี้ คือ

(1) ระดับ 3 สามารถพิจารณาเป็นระดับว่างเปล่า ถ้าอัตราการลดระดับของมันรวดเร็วกว่าอัตราการยกระดับมาก ถ้าเราให้ τ_c เป็นอายุขัย (ของการแผ่รังสีบางด้วยของการไม่แผ่รังสี) ของระดับ 3 จำนวนอะตอม (ขณะสมดุล) ของระดับ 3 เป็น

$$N_3 = W_p \tau_3 N_1 \quad \dots\dots\dots (5.3)$$

ถ้า N_3 สามารถละทิ้งได้ คือเมื่อ $N_3 \ll (N_1, N_2)$ และยังพบในภายหลังว่า $N_1 = N_2 \approx N_1/2$ (สำหรับเลเซอร์สามระดับ) ดังนั้นจากสมการ (5.3) เราได้

$$\tau_3 \ll 1/W_p \quad \dots\dots\dots (5.4)$$

ซึ่งได้พิสูจน์คำกล่าวในตอนแรก

(2) สมการ (5.1 ค) “ได้ลักษณะที่เป็นการเปล่งแสงตามปกติวิสัย ความจริงถ้าเราให้ $q = 0$ เมื่อเวลา $t = 0$ ในสมการนี้ เราได้ $q = 0$ และกิริยาเลเซอร์จะเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ เพราะว่ากิริยาเลเซอร์จะเริ่มต้นเกิดขึ้นจากการเปล่งแสงตามปกติวิสัย สำหรับการเปล่งแสงตามปกติวิสัยเราสามารถพิจารณาความสมดุลอย่างง่ายอีกด้วย โดยเริ่มต้นจากพจน์ N_2/τ_{sp} ซึ่งอยู่ในพจน์ N_2/t ของสมการ (5.1 ข) ดังนั้นอาจจะคิดว่าพจน์ในสมการ (5.1 ค) ได้จากการเปล่งแสงตามปกติวิสัย คือ $V_a(N_2/\tau_{sp})$ แต่มันไม่เป็นเช่นนั้น เพราะว่าเราเห็นในหัวข้อ 2.3 แล้วว่า [ดูสมการ (2.91)] และที่ปล่อยออกมายอดตามปกติวิสัยแยกแยะลดอุดช่องความถี่ทั้งหมดอีกน้ำหนึ่ง ได้ด้วยพังก์ชันรูปร่างเด็นโคง์ $g(\Delta\omega)$ การหาพจน์การเปล่งแสงตามปกติวิสัยในสมการ (5.1 ค) เราเพียงแต่สนใจในสัดส่วนของแสงที่ปล่อยออกมายอดตามปกติวิสัย ซึ่งให้หมายความว่าเราต้องการสมการที่ถูกต้องสำหรับพจน์นี้หาได้จากการทำให้สนา�แม่เหล็กไฟฟ้าของหมวดโครงเป็นคุณไกซ์ (quantized) เท่านั้น จะได้ผลลัพธ์ดังนี้ เมื่อการเปล่งแสงตามปกติวิสัยผ่านไป พจน์ $V_a B q N_2$ ในสมการ (5.1 ค) กลายเป็น $V_a B(q+1)N_2$ ทุกอย่างจะประพฤติเหมือนกับว่าเราได้เติมคำ “โฟตอนพิเศษ” (“extra photon”) ให้กับพจน์ที่ใช้อธิบายการเปล่งแสงโดยการกระตุ้นอย่างไรก็ตามในการวิเคราะห์ต่อไปนี้ เราจะไม่ใช้พจน์พิเศษนี้กับการเปล่งแสงตามปกติวิสัย แต่เราจะสมมติว่า โฟตอนจำนวนเล็กน้อยได้ ๆ บ้างอยู่ในโครงสร้างแต่ต้น ความจริงโฟตอนจำนวนเล็กน้อยนี้ไม่ทำให้การปฏิบัติที่กล่าวมานั้นเปลี่ยนแปลงไป แต่จำเป็นต้องมีเพื่อทำให้กิริยาเลเซอร์เริ่มต้นขึ้นได้

ในขณะนี้เราต้องการหาสมการสำหรับปริมาณ B และ T_c เพื่อใช้ในสมการ (5.1 ข) และ (5.1 ค) เรามาพิจารณาหมวดของที่เกิดจากการรวมกันได้ของสองคลื่นเคลื่อนที่ในทิศทางตรงกันข้าม ให้ I เป็นความเข้มของคลื่น การเปลี่ยนแปลงความเข้ม dI เมื่อคลื่นเคลื่อนที่เป็นระยะทาง dz ในวัตถุกิริยา หาได้จากสมการ (2.61) และ (2.63) กำหนดด้วย $dI = \sigma(N_2 - N_1)Idz$ ในที่นี้ σ คือ ภาครัดของ การเปลี่ยนแปลงที่ความถี่ของหมวดของ ให้ T_1 และ T_2 เป็นกำลังสี่ของส่องกระเจก และ ℓ คือ ความยาวของวัตถุกิริยา การเปลี่ยนแปลงความเข้ม ΔI สำหรับเคลื่อนที่ไปและกลับในโพรงจะเป็น

$$\Delta I = \{(1 - T_1)(1 - T_2)(1 - T_c)^2 \exp[2\sigma(N_1 - N_2)\ell] - 1\}I \quad \dots\dots\dots (5.5)$$

ในสมการ (5.5) T_c คือ สัดส่วนการสูญเสียภายในต่อการผ่านไปหนึ่งครั้ง มันรวมถึง

(1) การสูญเสียเนื่องจากการกระจักระจาบ (scattering losses) ในวัตถุกิริยา

(2) การสูญเสียเนื่องจากการกระจักระจาบจากด้วยการสูญเสียเนื่องจากการดูดกลืนในกระจากเคลื่อน

(3) การสูญเสียเนื่องจากการเลี้ยวเบน (ดูบทที่ 4) ต่อไปเรากำหนดปริมาณบางตัว ซึ่งสามารถเรียกเป็นการสูญเสียแห่งลอการิทึม (logarithmic) ต่อการส่งผ่านหนึ่งครั้งเป็น

$$\gamma_1 = -\ln(1 - T_1) \quad \dots\dots\dots (5.6 \text{ ก})$$

$$\gamma_2 = -\ln(1 - T_2) \quad \dots\dots\dots (5.6 \text{ ข})$$

γ_1 และ γ_2 คือ การสูญเสียแห่งลอการิทึมต่อการเคลื่อนที่ผ่านหนึ่งครั้งเนื่องจากการกระจุผ่านกระเจก ทำนองเดียวกัน γ_i คือ การสูญเสียแห่งลอการิทึมภายใน อย่างไรก็ตาม เพื่อ เป็นการสังเขป เราจะเรียก γ_1 และ γ_2 อย่างง่าย ๆ เป็นการสูญเสียเนื่องจากการส่งผ่าน และ γ_i เป็นการสูญเสียภายใน ให้สังเกตว่า สำหรับค่าน้อย ๆ ของ T เรา มี $\gamma = T$ ดังนั้น เราจะเขียน

$$\gamma = \gamma_i + \frac{\gamma_1 + \gamma_2}{2} = \gamma_i + \gamma_u \quad \dots\dots\dots (5.7)$$

เมื่อ $\gamma_u = (\gamma_1 + \gamma_2)/2$ เป็นการสูญเสียเนื่องจากการกระจุผ่านกระเจก เมื่อให้สมการ (5.7) และ (5.6) แทนลงในสมการ (5.5) และสมมติอีกด้วยว่า

$$\sigma(N_2 - N_1)\ell - \gamma \ll 1 \quad \dots\dots\dots (5.8)$$

ดังนั้น พังก์ชันเอกซ์โพเนนเชียลในสมการ (5.5) สามารถขยายออกเป็นอนุกรมยกกำลังเรขาคณิต เพื่อให้ได้

$$\Delta I = 2|\sigma(N_2 - N_1)t - \gamma|I \quad \dots\dots\dots (5.9)$$

ถ้าหารสมการ (5.9) ด้วยเวลาที่ใช้ไปสำหรับแสงเคลื่อนที่ผ่านพองไบโอลับหนึ่งรอบ เราได้ $\Delta I = 2d/c$ และถ้าใช้การประมาณ $\Delta I/\Delta t \approx dI/dt$ เราได้

$$\frac{dI}{dt} = \left| \frac{\sigma t c}{d}(N_2 - N_1) - \frac{\gamma c}{d} \right| I \quad (5.10)$$

เมื่อจำนวนโพตอน q ในพองแบร์ตาม 1 เราเปรียบเทียบสมการ (5.10) และ (5.1 ค) จะได้

$$B = \frac{\sigma t c}{V_a d} = \frac{\sigma c}{V} \quad (5.11 \text{ ท})$$

$$\tau_c = \frac{d}{\gamma c} \quad (5.11 \text{ ช})$$

เมื่อ V เป็นปริมาตรรวมของ พอง สำหรับพองที่พิจารณาข้างต้น V กำหนดด้วย

$$V = \pi \omega_0^2 d / 4 \quad \dots\dots\dots (5.12)$$

ด้วยวิธีนี้สมการ (5.1 ค) สามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้และสมการสำหรับ B และ τ_c เขียนได้ในพจน์ของพารามิเตอร์ที่วัดค่าได้ของเลเซอร์ ให้สังเกตว่าวิธีนี้สามารถทำได้เมื่อการประมาณสมการ (5.8) ซึ่งหมายถึงค่าแตกต่างเล็กน้อยระหว่างกำลังขยายและการสูญเสีย เป็นจริงถูกต้อง (คือเมื่อเลเซอร์ไม่ได้ห่างไกลเหลือขีดเริ่มมากเกินไป) ถ้ามันไม่เป็นจริงพฤติกรรมทางพลศาสตร์ของเลเซอร์ต้องวิเคราะห์โดยใช้สมการ (5.5) บนพื้นฐานเป็นส่วน ๆ ข้อสังเกต ประการสุดท้ายอาจยกจากสมการ (5.7) และ (5.11 ช) สามารถเขียน

$$\frac{1}{\tau_c} = \frac{\gamma_i c}{d} + \frac{\gamma_u c}{d} = \frac{1}{\tau_i} + \frac{1}{\tau_u} \quad \dots\dots\dots (5.13)$$

ถ้าเราเลือก

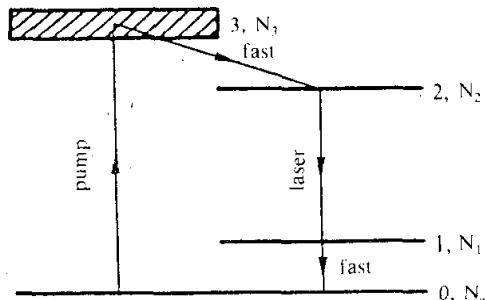
$$N = N_2 - N_1 \quad (5.14)$$

สมการ (5.1) สามารถกลายเป็นสองสมการใน $N(t)$ และ $q(t)$ คือ

$$N = W_p(N_i - N) - 2BqN \quad (N_i + N)/t \quad (5.15 \text{ ท})$$

$$\dot{q} = |V_a BN - (1/\tau_c)|q \quad \dots\dots\dots (5.15 \text{ ช})$$

สมการเหล่านี้รวมกับสมการสำหรับ B และ τ_c [สมการ (5.11)] สามารถอธิบายพฤติกรรมทางไฟฟ้าสถิตและพลศาสตร์ของเลเซอร์สามระดับได้ ปริมาณ N เรียกว่า จำนวนการผันกลับประชากร

รูป 5.2 แบบถูกนิยามของระดับ

5.2.2 เลเซอร์สี่ระดับ

จากรูป 5.2 เราสมมติว่ามีเพียงหนึ่งระดับพลังงาน (หรือแกนพลังงาน) ยกระดับเท่านั้น ถ้า $3 \rightarrow 2$ และ $1 \rightarrow 0$ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วเพียงพอ เราสามารถให้ $N_3 = N_1 = 0$ ในกรณีนี้สมการอัตราหาได้เป็น

$$N_g + N_2 = N_1 \quad \dots\dots\dots (5.16 \text{ ก})$$

$$\dot{N}_2 = W_p N_g - Bq N_2 - (N_2/\tau) \quad \dots\dots\dots (5.16 \text{ ข})$$

$$\dot{q} = |V_a B N_2 - (1/\tau_c)| q \quad \dots\dots\dots (5.16 \text{ ค})$$

เมื่อ N_g เป็นจำนวนอะตอมที่สถานะพื้น และสัญลักษณ์อื่น ๆ มีความหมายเช่นเดียวกับในกรณีเลเซอร์สามระดับ เมื่อแสดงในพจน์ของจำนวนการผันกลับประชากร $N = N_2 - N_1 = N_2$ สมการ (5.16) สามารถกลับกลายเป็นสองสมการในตัวแปร $N(t)$ และ $q(t)$ ได้

$$\dot{N} = W_p(N_1 - N) - BqN - (N/\tau) \quad \dots\dots\dots (5.17 \text{ ก})$$

$$\dot{q} = |V_a B N - (1/\tau_c)| q \quad \dots\dots\dots (5.17 \text{ ข})$$

สมการเหล่านี้รวมทั้งสมการสำหรับ B และ τ_c [สมการ (5.11)] สามารถอธิบายพฤติกรรมทางไฟฟ้าสถิตและพลศาสตร์ของเลเซอร์สี่ระดับได้ ให้สังเกตว่าสมการอัตราโฟตอนสำหรับเลเซอร์สี่ระดับ [สมการ (5.17 ข)] และเลเซอร์สามระดับ [สมการ (5.15 ข)] เมื่อเทียบกันอย่างไรก็ตามสมการอัตราของจำนวนการผันกลับประชากรในบางครั้งแตกต่างกัน โดยเฉพาะให้สังเกตว่าพจน์การเปลี่ยนแปลงโดยการกระตุ้นกำหนดด้วย $-2BqN$ สำหรับเลเซอร์สามระดับ

ในขณะที่สำหรับเลเซอร์สีระดับกำหนดด้วย $-BqN$ ตัวเลข 2 ที่ต่างกันนี้เราสามารถเข้าใจได้ เมื่อสังเกตว่าการเปลี่ยนแปลงของหนึ่งไฟต่อนหมายถึงการเปลี่ยนแปลงเป็น 2 เท่าในการผันกลับ ประชากรสำหรับเลเซอร์สามระดับ (N_2 ลดลงไป 1 ตัวและ N_1 เพิ่มขึ้นมา 1 ตัว) ขณะเดียวกัน มันหมายถึงการเปลี่ยนแปลงจำนวนอะตอมเป็น 1 เท่า เท่านั้นในเลเซอร์สีระดับ กรณีหลังนี้ ขณะเมื่อ N_2 ลดลงไปอีก 1 N_1 ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงของการลดระดับลงอย่างเร็ว $1 \rightarrow 0$

5.3 พฤติกรรมเลเซอร์คืนต่อเนื่อง (CW Laser Behavior)

ในหัวข้อนี้เราจะศึกษาพฤติกรรมเลเซอร์สำหรับการยกระดับสถานะคงตัว (steady state pump) (คือ W_p ไม่ขึ้นกับเวลา) และเราจะได้เห็นว่า การยกระดับสถานะคงตัวให้พฤติกรรมคงตัวด้วย กรณีนี้ก็คือ พฤติกรรมเลเซอร์คืนต่อเนื่อง

5.3.1 เลเซอร์สามระดับ

เราพิจารณาเงื่อนไขขีดเริ่มสำหรับกิริยาเลเซอร์อีกครั้ง สมมติว่าเมื่อเวลา $t = 0$ มีจำนวนไฟต่อน q_0 เล็กน้อยอยู่ในโพรงซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงตามปกติวิสัย ดังนั้นสมการ (5.15 ข) เราเห็นได้ว่า เพื่อให้ $q > 0$ จะต้องมีเงื่อนไข $V_a BN > 1/\tau_c$ ดังนั้นกิริยาเลเซอร์จะเกิดขึ้นเมื่อจำนวนการกลับเป็นฝ่ายมาก N ได้ถึงค่าวิกฤต N_c และกำหนดด้วย

$$N_c = \frac{1}{V_a B \tau_c} = \frac{\gamma}{\sigma \ell} \quad \dots\dots\dots (5.18)$$

ซึ่งหาได้จากสมการ (5.11) ดังนั้นอัตราการยกระดับวิกฤตหาได้ โดยให้ $N = 0$, $N = N_c$ และ $q = 0$ ในสมการ (5.15 ก) เราจะได้

$$W_{cp} = (N_t + N_c)/(N_t - N_c)\tau \quad \dots\dots\dots (5.19)$$

สมการ (5.19) สามารถเข้าใจได้ง่ายเมื่อเราสังเกตว่าจำนวนอะตอมวิกฤตของสถานะบนและสถานะล่าง เป็นไปตามสมการ (5.1) และ (5.4) $N_{2c} = (N_t + N_c)/2$ และ $N_{1c} = (N_t - N_c)/2$ ตามลำดับ สมการ (5.19) สามารถเขียนเป็น $W_{cp} N_{1c} = N_{2c}/\tau$ มันมีความหมายเป็นการสมดุลระหว่างการเปลี่ยนแปลงยกระดับกับการเปลี่ยนแปลงตามปกติวิสัย สังเกตว่าสำหรับในทางปฏิบัติ (คุณต้องอยู่ในตอนท้ายของหัวข้อนี้) เราได้ $N_c \ll N_t$ สมการ (5.19) เปลี่ยนไปเป็น

$$W_{cp} \approx 1/\tau_c \quad (5.19 n)$$

จากสมการ (5.6) และ (5.7) สมการ (5.18) สามารถจัดใหม่ให้อยู่ในรูป

$$(1 - T_1)(1 - T_2)(1 - T_3)^2 \exp 2\sigma n_c t = 1 \quad \dots\dots\dots (5.20)$$

สมการ (5.20) และ (5.18) มีความหมายว่า N_c ต้องมีค่าให้พอสำหรับกำลังขยายเพื่อทดแทนการสูญเสียของเลเซอร์ทั้งหมด

ถ้า $W_p > W_{cp}$ ดังนั้นจำนวนโฟตอน q จะเพิ่มขึ้นจากจำนวนตอนเริ่มต้นเมื่อพิจารณาจากการเปล่งแสงตามปกติวิสัย แต่ถ้า W_p ไม่ขึ้นกับเวลา มันจะเพิ่มขึ้นจนถึงค่าคงตัว q_0 ในที่สุด ค่าสมดุลนี้และค่าสมดุล N_0 สำหรับจำนวนการกลับเป็นฝ่ายมาก หาได้จากสมการ (5.15) โดยจัดให้ $\dot{N} = \dot{q} = 0$ นั่นคือ

$$N_0 = 1/V_a B \tau_c = N_c \quad \dots\dots\dots (5.21 \text{ ก})$$

$$q_0 = \frac{V_a \tau_c}{2} \left(W_p(N_i - N_0) - \frac{N_i + N_0}{\tau} \right) \quad \dots\dots\dots (5.21 \text{ ข})$$

สมการ (5.21) ใช้อธิบายพฤษฎิกรรมคลื่นต่อเนื่องของเลเซอร์สามระดับ จากการสังเกต สมการ (5.21 ก) ได้ว่า เมื่อ $W_p > W_{cp}$ เรายังคงมี $N_0 = N_c$ คือจำนวนการผันกลับประชากรสมดุล N_0 เท่ากับจำนวนการผันกลับประชากรวิกฤต N_c เสมอ เพื่อให้เข้าใจความหมายของปริมาณนี้ดียิ่งขึ้น เราสมมติว่าอัตราการยกระดับพลังงาน W_p มีค่าเพิ่มจากค่าวิกฤต W_{cp} เมื่อ $W_p = W_{cp}$ เราได้ $N = N_0$ และ $q_0 = 0$ แน่นอน ถ้าเราให้ $W_p > W_{cp}$ เราเห็นได้จากสมการ (5.21) ว่า ขณะที่ N_0 ยังคงอยู่ที่จำนวนการผันกลับประชากรวิกฤตเราได้ $q_0 > 0$ หรือ อีกนัยหนึ่งคือเลเซอร์ใช้การเพิ่มขึ้นของอัตราการยกระดับพลังงานเหนือค่าวิกฤต เพื่อทำให้จำนวนโฟตอนของมันเพิ่มขึ้น (คือพลังงานแม่เหล็กไฟฟ้าของมัน) มากกว่าจะใช้การเพิ่มขึ้นของจำนวนการผันกลับประชากรของมัน (คือพลังงานที่สะสมอยู่ในวัตถุ) ข้อสังเกตอีกอย่างคือ สมการ (5.21 ข) ด้วยความช่วยเหลือของสมการ (5.19) และ (5.21 ก) สามารถเขียนใหม่ให้อยู่ในรูปที่เข้าใจได้ง่ายขึ้น คือ

$$q_0 = \frac{V_a (N_i + N_0) \tau_c}{2s} \quad 1) \quad \dots\dots\dots (5.22)$$

$$\text{เมื่อ } x = W_p/W_{cp} \quad \dots\dots\dots (5.23)$$

ตามปกติปริมาณที่นำสนใจที่สุดคือ กำลังที่เลเซอร์ส่งผ่านจากการจอกแผ่นหนังหรือทั้งสองแผ่นนอกจากมีค่ามากกว่าจำนวนโฟตอน q_0 ปริมาณนี้สามารถหาได้โดยแทนสมการ (5.13) ลงในสมการ (5.15 ข) และสังเกตด้วยว่า q/τ_c คืออัตราของการสูญเสียโฟตอนเนื่องจาก การส่งผ่านกระจาย ดังนั้นกำลังที่ส่งออกคือ

$$P = \frac{\hbar \omega q}{\tau_u} \quad \dots \dots \dots (5.24)$$

ในที่นี่ P คือ กำลังที่มาจากการจากทั้งสองแผ่น ดังนั้น กำลังที่ส่งออกมาจากการจากหนึ่งแผ่น คือ

$$P_1 = \frac{P\gamma_1}{\gamma_1 + \gamma_2} \quad \dots \dots \dots (5.25)$$

สำหรับในสถานะคงตัว เราให้ $q = q_0$ ในสมการ (5.24) และด้วยความช่วยเหลือของสมการ (5.22)

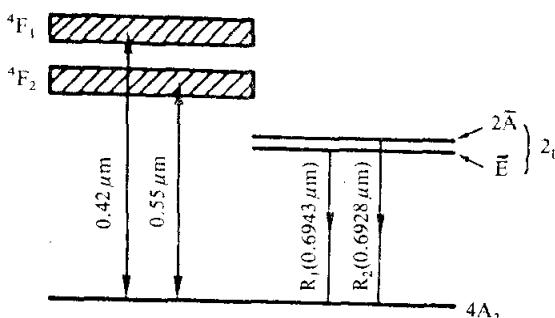
$$P = \frac{V_a(N_1 + N_0)\hbar\omega}{2\tau} \left(\frac{\gamma_u}{\gamma} \right) (x - 1) \quad \dots \dots \dots (5.26)$$

ในที่นี่เราได้ใช้สมการ (5.13) และ (5.11 ข) ด้วย ให้สังเกตว่า กำลังส่งออกเปรียบโดยตรงกับ $(x - 1)$ และไม่ขึ้นกับความยาวไฟฟ้า d (อย่างไรก็ตามมันขึ้นกับความยาว λ ของวัตถุกิริยาโดยผ่านพจน์ V_a)

โดยใช้ผลลัพธ์ที่หาได้ในตอนแรกเราสามารถให้สมการ (5.4) อยู่ในรูปที่ง่ายขึ้น ด้วยความช่วยเหลือของสมการ (5.19 ก) และ (5.23) สมการ (5.4) สามารถเขียนเป็น $\tau_3 \ll \tau/x$ ถ้าเลเซอร์อยู่เหนือขีดเริ่มซึ่งมี $x > 1$ ดังนั้น

$$\tau_3 \ll \tau \quad \dots \dots \dots (5.4 \text{ ก})$$

ถ้าจำนวนอะตอมของระดับ 3 น้อยจนลงที่ต้องใช้เวลาเพื่อสั่นกว่าของระดับเลเซอร์ มาก

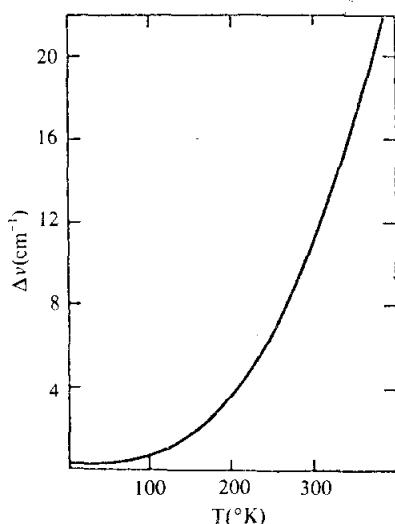

รูป 5.8 ระดับพัฒนาของทั้งหมด

ตัวอย่างที่สำคัญโดยเฉพาะของเลเซอร์สามระดับ คือ เลเซอร์ทับทิมคลื่นต่อเนื่องทับทิมคีออลีก Al_2O_3 เจือปนด้วย Cr^{3+} ไอโอน Cr^{3+} เข้าไปแทนตำแหน่งของไอโอน Al^{3+} บางตัวซึ่งทำให้ผลึกไส้ดูมีสีชมพู (ทับทิมชมพู) หรือสีแดง (ทับทิมแดง) ซึ่งเป็นไปตามความหนาแน่นของ Cr^{3+} ระดับพลังงานเลเซอร์ของไอโอน Cr^{3+} ทั้งหมดอยู่ในผลึก Al_2O_3 ระดับพลังงานที่น่าสนใจของกิริยาเลเซอร์แสดงในรูป 5.3 ทับทิมมีสองแบบพลังงานยกระดับ ${}^4\text{F}_1$ และ ${}^4\text{F}_2$ มีศูนย์กลางที่ความยาวคลื่น 0.55 ไมครอน (สีเขียว) และ 0.42 ไมครอน (สีม่วง) ตามลำดับ โดยปกติกิริยาเลเซอร์เกิดบนระดับเปลี่ยนแปลง $\bar{E} \rightarrow {}^4\text{A}_2$ (เส้น R_1 , $\lambda_1 = 0.6943$ ไมครอน) กิริยาเลเซอร์ยังสามารถหาได้บนระดับเปลี่ยนแปลง $2\bar{A} \rightarrow {}^4\text{A}_2$ (เส้น R_2 , $\lambda_2 = 0.6928$ ไมครอน) ซึ่งห่างของความถี่ระหว่างระดับ $2\bar{A}$ และ $\bar{E}$ คือ 29 ชัม.¹ (870 พันล้านเอิร์ตซ์) ทั้งสองระดับเชื่อมกันด้วยการลดระดับอย่างรวดเร็วโดยไม่แผรังสี ดังนั้นแม้ในระหว่างกิริยาเลเซอร์ จำนวนประชากรจะลดลงของระดับทั้งสองสัมพันธ์กันอย่างสอดคล้อง กำหนดได้ด้วยสมบูรณ์แบบนี้เพราเดือน ($T = 300^\circ\text{K}$)

$$\text{N}_2(2\bar{A})/\text{N}_2(\bar{E}) = 0.87 \quad \dots\dots\dots (5.27)$$

ในที่นี้ $\text{N}_2(\bar{E}) > \text{N}_2(2\bar{A})$ ในขณะนี้เป็นที่แน่นอนแล้วว่า ทำไม่ตามปกติเลเซอร์จึงชอบออกสัญญาณเส้น R_1 อย่างไรก็ตามมันเป็นไปได้ที่จะใช้โพรงดิสเพอร์ซิฟ (dispersive cavity) ที่เหมาะสม (รูป 6.5 หรือ 6.20) และปรับค่ามัจฉะทั้งกำจัดการออกสัญญาณที่ $\lambda = \lambda_1$ และ

รูป 5.4 เปรียบเทียบความกว้างเส้น R_1 ของทับทิมกับอุณหภูมิ [จากสกาวาล (Schawlow)]

ยอมให้ออสซิลเลตที่ $\lambda = \lambda_2$ อายุขัยของหั้งสองระดับ $2\bar{A}$ และ $\bar{E}$ ประมาณ 3×10^{-3} วินาที ที่ $T = 300^\circ\text{K}$ ส่วนที่ $T = 77^\circ\text{K}$ อายุขัยจะเพิ่มขึ้นเป็น 4×10^{-3} วินาที นี่แสดงว่าที่อุณหภูมิห้องอายุขัยได้รับการสนับสนุนจากหั้งการลดระดับโดยการแผ่รังสีและไม่แผ่รังสี ด้วยการประมาณที่ดี เส้น R_1 คือรูปโลเรนท์เซียน (Lorentzian) มีความกว้าง (FWHM) ของ $\Delta\nu_0 = 11$ ชม.⁻¹ ≈ 330 พันล้านเอิร์ตซ์ ($T = 300^\circ\text{K}$) ความกว้างเส้นขึ้นกับอุณหภูมิมากเมื่อนำ入รูป 5.4 การแผ่ออกของเส้นและการลดระดับโดยไม่แผ่รังสีต่างเกิดขึ้นจากอันตรกิริยาของอิオน Cr^{3+} กับโฟโนน (phonon) ของโครงสร้าง กลไกการแผ่อออกของเส้นก็คือกลไกการแผ่ออกเนื่องจาก การชนกันตามที่ได้อธิบายแล้วในหัวข้อ 2.5 ดังนั้นเราจึงรู้แล้วว่าทำไม่ความกว้างเส้นจึงลดลง เมื่ออุณหภูมิลดลง ความกว้างเส้นที่เหลืออยู่เมื่อ $T \rightarrow 0$ จึงเกิดจากการแผ่อออกไม่เอกพันธ์ (นาม พลีมีไม่สมมำ่สมอที่ด้านต่าง ๆ ของ Cr^{3+}) เวลาของการลดระดับจากแบบพลังงานยกระดับ "ไปยังระดับเลเซอร์บนรวดเร็วพอเพียง ($\sim 10^{-7}$ วินาที) สำหรับใช้กับเงื่อนไข (5.4 ก) และเราสามารถสมมติว่าแบบพลังงานยกระดับว่างเปล่า อย่างไรก็ตามควรจะสังเกตด้วยว่าในกรณีของหั้บทิมมีความยุ่งยากมากกว่าที่พิจารณาในรูป 5.1 ความยุ่งยากเกิดจากความจริงที่ว่าระดับที่เราสนใจมันซ้ำซ้อนกันอยู่ ระดับพื้น ${}^4\text{A}_2$ ความจริงเป็นระดับซ้ำซ้อนสีเข้ม ในขณะที่ระดับ $2\bar{A}$ และ $\bar{E}$ ต่างมีระดับซ้ำซ้อนสองชั้น สมการอัตราสำหรับกรณีสามารถลดรูปไปเป็นสมการ (5.1) โดยประมาณให้ $N_2(2\bar{A}) = N_2(\bar{E})$ จากสมการ (5.27) นี้ ถ้าได้ว่ามีความแม่นยำ 15 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งยอมรับได้ เมื่อมองในแง่ของการประมาณในแบบต่าง ๆ เพื่อหาสมการอัตราภายในตัวการประมาณแบบนี้ เราสามารถพิจารณาสองระดับ $2\bar{A}$ และ $\bar{E}$ เมื่อนำกับเป็นระดับเดียว (เรียกเป็นระดับ ${}^2\text{E}$) ซึ่งเป็นระดับซ้ำซ้อนสีเข้ม ถ้าเราให้ N_2 เป็นจำนวนประชากรอะตอมของระดับนี้ ดังนั้นเราจะมี

$$N_2(2\bar{A}) \approx N_2(\bar{E}) = N_2/2 \quad \dots\dots\dots (5.28)$$

ให้ N_1 เป็นจำนวนประชากรอะตอมของระดับ ${}^4\text{A}_2$ เมื่อหั้งสองระดับ ${}^4\text{A}_2$ และ ${}^2\text{E}$ ต่างเป็นระดับซ้ำซ้อนสีเข้ม สมการ (2.133) ด้วยความช่วยเหลือของสมการ (2.136) สามารถเขียนเป็น (โดยใช้ $g = 4$)

$$\dot{N}_2 = -Bq(N_2 - N_1) - N_2/\tau \quad \dots\dots\dots (5.29)$$

ในที่นี้เราให้ $Bq = W'/4$ เปรียบเทียบสมการ (5.29) กับสมการ (5.16) [ลงทะเบียนบีกระดับ $W_p N_1$ จากสมการ (5.29)] แสดงว่าสมการ (5.1) ยังคงมีรูปแบบถูกต้อง ความหมายทางกายภาพของ τ เห็นได้ทันทีจากสมการ (5.29) โดยให้ $q \rightarrow 0$ กล่าวคือ τ เป็นอายุขัย

ของจำนวนประชากรอะตอมหั้งหมดในระดับ ${}^2E$ ดังนั้นจากสมการ (5.28) มันจึงเป็นอยุํขัยของแต่ละระดับ $2\bar{A}$ และ $\bar{E}$ และเป็นของหั้งสองด้วย สมการสำหรับ B ยังคงกำหนดด้วยสมการ (5.11 ก) ซึ่งสมการนี้หาได้จากการเปรียบเทียบสมการ (5.10) และ (5.1 ค) และสมการเหล่านี้ยังคงใช้ได้กับกรณีนี้ ดังนั้นในการสรุปความสามารถล่ามได้ว่า สมการ (5.1) ยังคงใช้ได้เมื่อระดับ 1 และ 2 เป็นระดับชี้ช้อน ถ้าหากว่าระดับหั้งสองต่างมีการชี้ช้อนเหมือนกัน สำหรับการคำนวณเราจะสมมติให้เลเซอร์ทับทิมเหมือนกับแสดงในรูป 5.5 ความยาวของโปร่งไม่ระบุไว้อย่างชัดเจน เพราะว่าเมื่อเราป่นบอกเร็วเกินไป มันจะทำให้ไม่เข้ากับการคำนวณ เราสมมติว่ารัศมีของกระจากหั้งสอง ($R_1 = R_2 = R$) ต่างทำให้ขนาดของจุด $\omega_0 = 0.5$ มิลลิเมตร ถ้าโปร่งกำหนดเป็นแบบร่วมโพกัส ดังนั้นอาศัยจากสมการ (4.35) เรายังต้องการ $d = 2.2$ เมตร อย่างไรก็ตามมันเป็นไปได้ที่จะได้ค่าขนาดของจุดเท่านี้ โดยไม่ต้องใช้โปร่งกำหนดยาวเช่นนี้โดยใช้กระจากแบบไม่ดึงวงห่างกันเล็กน้อยดังแสดงในบทที่ 4 เพื่อให้ได้ค่าประมาณสำหรับการสูญเสียภายใน $\mathcal{T}_1$ เราจะต้องยอมรับค่าต่อไปนี้

(1) การสูญเสียโดยการกระจัดกระเจิงสำหรับความยาวของทับทิม ดังในรูป 5.5 อาจจะมีขนาด 5 เปอร์เซ็นต์ของการผ่านแต่ละครั้ง

(2) การสูญเสียน่องจากการกระจัดกระเจิงและการดูดกลืนในสารเคลือบกระจากตามปกติมีน้อยมาก (0.5 เปอร์เซ็นต์สำหรับกระจากเคลือบด้วยสารไดอิเลกตริกหลาย ๆ ชั้น)

(3) การสูญเสียน่องจากการเลี้ยวเบน เป็นค่าน้อยมาก การสูญเสียนี้สามารถคำนวณได้อย่างประมาณจากรูป 4.18 (หมวด TEM₀₀) โดยคำนวณเลขจำนวนเฟรอด์เนลก่อน คือ $N = a^2/d\lambda = a^2/\pi\omega_0^2$ เมื่อ a เป็นรัศมีของท่อนทับทิม ทำให้ $N = 1.4$ และ $\gamma_2 = 10^{-5}$ ด้วยค่าเหล่านี้การสูญเสียภายในหั้งหมดของ $\mathcal{T}_1 = 5 \times 10^{-2}$ เรายังสมมติอีกว่าความหนาแน่น Cr³⁺ เป็น 0.05 เปอร์เซ็นต์ (ทับทิมชมพู) ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนประชากรหั้งหมดของ $N_1 = 1.6 \times 10^{19}$ Cr³⁺/ไอออน/ซม.³ และสมมติให้เลเซอร์ออกซิลเลตที่ความถี่ $\omega = \omega_0$ ซึ่งสอดคล้องกับยอดของเส้น R_1 ดังนั้น $\sigma = 2.5 \times 10^{-20}$ ซม.² สรุปเราได้ข้อมูลดังต่อไปนี้

$$\gamma_1 = -\ln(1 - T_1) = 4.9 \times 10^{-2} \quad l = 2.5 \text{ ซม.}$$

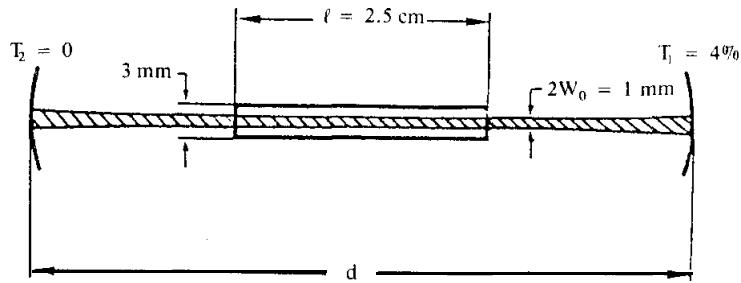
$$\gamma_1 = -\ln(1 - T_1) = 3.94 \times 10^{-2} \quad V_a = \pi\omega_0^2 l / 4 = 0.5 \times 10^{-2} \text{ ซม.}^3$$

$$\gamma_2 = -\ln(1 - T_2) = 0 \quad \sigma = 2.5 \times 10^{-20} \text{ ซม.}^2$$

$$\gamma_u = (\gamma_1 + \gamma_2)/2 = 2 \times 10^{-2} \quad \tau = 3 \times 10^{-3} \text{ วินาที}$$

$$\gamma = \gamma_1 + \gamma_u = 6.9 \times 10^{-2} \quad N_1 = 1.6 \times 10^{19} \text{ Cr}^{3+}/\text{ไอออน/ซม.}^3$$

$$\hbar\omega = 2.8 \times 10^{-19} \text{ J}$$

รูป 5.5 รูปถักชนวนไฟฟ้าที่เป็นไปได้สำหรับเลเซอร์ทันทุมคลื่นต่อเนื่อง

จากสมการ (5.18) ในขนะนี้ เราได้

$$N_c = 1.1 \times 10^{18} \text{ Cr}^{3+} \text{ ไอโอน/ซม.}^3 \quad \dots \dots \dots (5.30)$$

ดังนั้น $N_c/N_t = 6.9 \times 10^{-2}$ นั่นคือสมการ (5.19 ก) ประมาณได้ถูกต้อง และเราได้

$$W_{c0} = 1/s = 330 \text{ วินาที}^{-1} \quad \dots \dots \dots (5.31)$$

และจากสมการ (5.25) และ (5.26)

$$P_i = 1.1(x-1) \quad (5.32)$$

ในที่นี้กำลังแสดงในหน่วยของวัตต์ ถ้าท่อนทันทิมยกระดับพลังงานตัวยหลอดไฟประกอบด้วยเล็กความดันสูงชนิด A ดังนั้นสมการ (5.31) และ (3.17) เรายกเว้าความเข้มวิกฤตกำหนดด้วย $I_c = 1.1 \times 10^3 \text{ วัตต์/ซม.}^2$ สำหรับหลอดไฟยาว 2.5 ซม. เส้นผ่าศูนย์กลางภายใน 1 มม. ดังนั้น กำลังวิกฤตเป็น $P_c = 800 \text{ วัตต์}$ ถ้าหลอดไฟเปล่งแสงของมันเท็จหมดออกมากที่ยอดของแทบพลังงาน ^4F [กรณีที่นำวยประโยชน์มากที่สุด (optimum case)] กำลังวิกฤตจากสมการ (3.18) จะเป็น $P_{c0} = 130 \text{ วัตต์}$

5.3.2 เลเซอร์สีระดับ

ต่อไปเราจะใช้สมการ (5.17) หาสมการสำหรับจำนวนการกลับเป็นฝ่ายมากวิกฤต |กำหนดให้ $\zeta = 0$ ในสมการ (5.17 ข) และใช้สมการ (5.11)| เราได้

$$N_c = \frac{1}{BV_a \tau_c} = \frac{\gamma}{\sigma l} \quad \dots \dots \dots (5.33)$$

มันดูเหมือนกับสำหรับเลเซอร์สามระดับ อย่างไรก็ตาม อัตราการยกระดับพลังงานวิกฤตกำหนดด้วย

$$W_{cp} = N_c/(N_t - N_c)\tau \quad \dots\dots\dots (5.34)$$

ซึ่งต่างจากค่าสำหรับเลเซอร์สามระดับ ให้สังเกตว่าตามปกติรวม $N_c \ll N_t$ สมการ (5.34) สามารถประมาณได้เป็น $W_{cp} = N_c/N_t\tau$ และสามารถเปรียบเทียบกับสมการ (5.19 ก) อัตราการยกระดับพลังงานวิกฤตสำหรับเลเซอร์สี่ระดับมีค่าน้อยกว่าด้วยตัวร่วม N_c/N_t ของเลเซอร์สามระดับ (ซึ่งค่าอื่น ๆ มีค่าเท่ากัน)

จำนวนโพตอน q_0 สำหรับกรณีคลื่นต่อเนื่องหาได้จากสมการ (5.17 ก) โดยกำหนดให้ $N = 0$ และ $N = N_0 = N_c$ เราได้

$$q_0 = V_a \tau_c \left(W_p (N_t - N_0) - \frac{N_0}{\tau} \right) = (V_a N_0) \frac{\tau_c}{\tau} (x - 1) \quad \dots\dots\dots (5.35)$$

จากการใช้สมการ (5.13), (5.16), (5.33) และ (5.35) เราพบว่ากำลังส่งออกจากการจักทั้งสอง กำหนดด้วย

$$P = \frac{q_0 \hbar \omega}{\tau_u} = \left(\frac{V_a \hbar \omega}{\sigma \ell \tau} \gamma_u \right) (x - 1) \quad \dots\dots\dots (5.36)$$

และกำลังส่งออกจากการเพียงแผ่นเดียว (กระจาย 1) คือ

$$P_1 = \frac{P \gamma_1}{\gamma_1 + \gamma_2} \quad \dots\dots\dots (5.37)$$

มันตั้งขึ้นมาเพื่อตรวจสอบเงื่อนไขต่าง ๆ ภายใต้ข้อสมมติฐานในหัวข้อ 5.2.2 (คือ $N_3 = N_1 = 0$ ดูรูป 5.2) เพื่อให้ถูกต้องยิ่งขึ้น เงื่อนไขจะต้องเขียนเป็น $(N_3, N_1) \ll N_2$ เราสามารถว่ามีเงื่อนไขอะไรที่หมายถึง $N_3 \ll N_2$ ถ้าเราให้ τ_3 เป็นอายุชัย (ที่แร้งสีและไม่แร้งสี) ของระดับ 3 เราจะได้ (ในสภาวะคงตัว) $N_3 = W_p \tau_3 N_g = W_p \tau_3 (N_t - N_2)$ เมื่อ N_g คือ จำนวนประชากรอะตอมของสถานะพื้น เมื่อ $W_p = x W_{cp} = x N_c / (N_t - N_c) \tau$ และ $N_c = N_2$ เราเห็นได้ว่า เพื่อให้ $N_3 \ll N_2$ เราต้องมี $\tau_3 \ll \tau/x$ นี่หมายความว่าสมการ (5.4 ก) เป็นเงื่อนไข ($x > 1$) ที่ต้องการอันหนึ่ง ต่อไปเรามาดูว่าเงื่อนไขอะไรที่หมายถึง $N_1 \ll N_2$ เราเขียนสมการอัตราสำหรับระดับ 1 เป็น

$$\dot{N}_1 = Bq(N_2 - N_1) + \frac{N_2}{\tau} = \frac{N_1}{\tau} \quad \dots\dots\dots (5.37 \text{ ก})$$

เมื่อ τ_1 คือ อายุชัยของระดับ 1 ในสภาวะคงตัว (คือ $\dot{N}_1 = 0$ และ $q = q_0$) เราได้

$$N_1 = N_2 \frac{Bq_0 + (1/\tau)}{Bq_0 + (1/\tau_1)} = \frac{N_2(x\tau_1/\tau)}{1 + (x - 1)(\tau_1/\tau)} \quad \dots\dots\dots (5.37 \text{ ก})$$

ในที่นี้เราได้ใช้สมการ $Bq_0\tau = (x - 1)$ ซึ่งสามารถหาได้จากสมการ (5.33) และ (5.35) ต่อไปเราจัดให้เป็นเงื่อนไขว่า $N_1 \ll N_2$ จากสมการ (5.37 ข) เราหาได้ว่า

$$\tau_1 \ll \tau \quad \dots\dots\dots(5.37 \text{ ค})$$

ซึ่งไม่ขึ้นกับ x ให้สังเกตว่ากิริยาเลเซอร์จะเกิดขึ้นนั้นเราต้องมี $N_1 < N_2$ นั่นคือ สมการ (5.37 ค) ต้องการว่า

$$\tau_1 < \tau \quad \dots\dots\dots(5.37 \text{ ค})$$

ถ้าเงื่อนไขนี้ไม่จริง การเปลี่ยนแปลงไม่สามารถเกิดกิริยาเลเซอร์ได้ (สภาวะคงตัว) ตัวอย่างที่ตรงกับกรณีของเลเซอร์สีระดับคือ Nd^{3+} ในผลึกของ $\text{Y}_3\text{Al}_5\text{O}_{12}$ [ผลึกนี้เรียกว่า YAG ย่อมาจาก ยิตเทียม อัลูมิเนียม การ์เนต (yttrium aluminum garnet)] ไอโอดิน Nd^{3+} เข้าไปแทนตำแหน่งของไอโอดิน Y^{3+} บางตัว แผ่นภูมิระดับพลังงานอย่างง่ายสำหรับ $\text{Nd} : \text{YAG}$ ได้แสดงในรูป 5.6 การเปลี่ยนแปลงเลเซอร์ ($^4\text{F}_{3/2} \rightarrow ^4\text{I}_{11/2}$) สอดคล้องกับความยาวคลื่น $\lambda = 1.06$ ไมครอน (ไกล ๆ คลื่นใต้แดง) การเปลี่ยนแปลง $^4\text{I}_{11/2} \rightarrow ^4\text{I}_{9/2}$ สอดคล้องกับความถี่ $v = 6 \times 10^{13}$ เฮิรตซ์ ที่อุณหภูมิห้องเรามี $hv >> KT$ ตั้งนั้นระดับ $^4\text{I}_{11/2}$ ว่างเปล่าในขณะอุณหภูมิสมดุล และ $\text{Nd} : \text{YAG}$ สามารถทำงานเหมือนกับเลเซอร์สีระดับ การเปลี่ยนแปลงเลเซอร์มีรูปร่างเด็น เป็นลอนเรนท์เซียน ความกว้างเป็น $\Delta\nu_0 = 6.5 \text{ ซม.}^{-1} = 195 \text{ พันล้านเฮิรตซ์}$ ที่ $T = 300^\circ\text{K}$ อายุขัยของระดับเลเซอร์เป็น $\tau = 0.23 \times 10^{-3} \text{ วินาที}$

สำหรับการคำนวณเราจะพิจารณาระบบเลเซอร์ที่แสดงในรูป 5.7 เราสมมติว่าความหนาแน่นของ Nd^{3+} มีเพียง 1 เปอร์เซ็นต์ทางอะตอม (ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนประชากรของสถานะพื้น $N_g = 6 \times 10^{19} \text{ Nd}^{3+}/\text{ไอโอดิน/ซม.}^3$) และสมมติให้การสูญเสียภายในทั้งหมดต่อการผ่านหนึ่งครั้ง $\gamma_i = 2 \times 10^{-2}$ เราเลือกให้ขนาดของจุด $\omega_0 = 0.5 \text{ ม.m.}$ และสมมติว่าเลเซอร์ออกสัญญาณที่การเปลี่ยนแปลงสูงสุด ดังนั้น $\sigma = 8.8 \times 10^{-19} \text{ ซม.}^2$ ซึ่งสรุปได้ว่า

$$\gamma_i = 2 \times 10^{-2} \quad \ell = 2.5 \text{ ซม.}$$

$$\gamma_1 = -\ln(1 - T_1) = 6 \times 10^{-3} \quad V_a = \pi w_0^2 \ell / 4 = 0.5 \times 10^{-2} \text{ ซม.}^3$$

$$\gamma_2 = 0 \quad N_g = 6 \times 10^{19} \text{ Nd}^{3+}/\text{ไอโอดิน/ซม.}^3$$

$$\gamma_u = (\gamma_1 + \gamma_2)/2 = 3 \times 10^{-3} \quad \sigma = 8.8 \times 10^{-19} \text{ ซม.}^2$$

$$\gamma = \gamma_i + \gamma_u = 2.3 \times 10^{-2} \quad \tau = 0.23 \times 10^{-3} \text{ วินาที}$$

$$\hbar\omega = 1.83 \times 10^{-19} \text{ จูล}$$

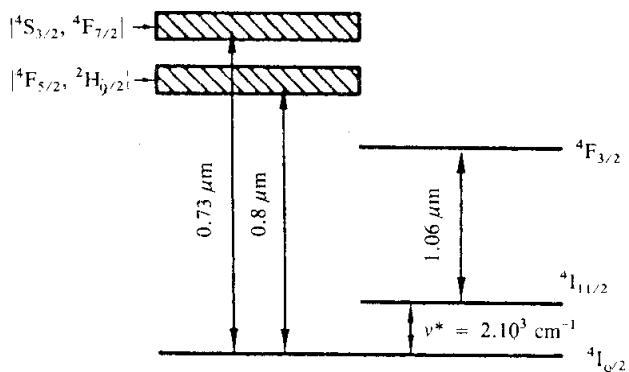
จากสมการ (5.33) เราได้

$$N_c \approx 10^{16} \text{ Nd}^{3+} \text{ ไออ่อน/cm}^3 \quad (5.38)$$

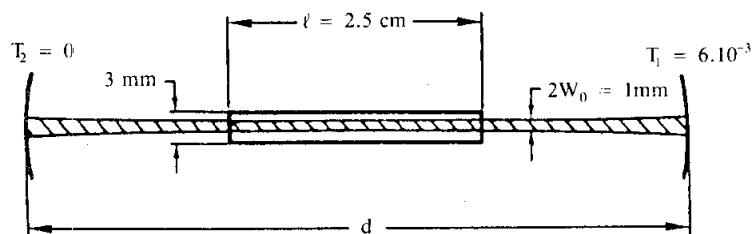
ดังนั้น $N_c/N_g = 1.65 \times 10^{-4}$ ทำให้

$$W_{cp} = 0.72 \text{ วินาที}^{-1} \quad \dots\dots\dots (5.39)$$

ให้สังเกตว่า W_{cp} ในกรณีมีค่า้อยกว่ากรณีของทับทิม [สมการ (5.31)] มากที่เดียว ถ้าท่อวัตถุยกระดับพลังงานด้วยหลอดไฟ $W - I_2$ ดังนี้จากรูป 3.9 เรายาความเข้มข้นวิกฤต ได้ $I_c = 65 \text{ วัตต์/cm}^2$ ถ้าใส่ของหลอดทั้งสูตรมีความยาว 2.5 cm. และเส้นผ่าศูนย์กลาง 4 mm. เราได้

รูป 5.6 ระดับพลังงานของ Nd : YAG อย่างง่าย

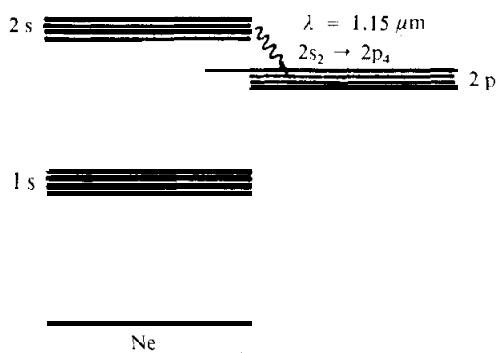
รูป 5.7 แสดงโครงสร้างของไฟรังที่เป็นไปได้สำหรับเลเซอร์ Nd : YAG คลื่นต่อเนื่อง

$$P_c = 200 \text{ วัตต์} \quad \dots\dots\dots (5.40)$$

ให้สังเกตว่าสำหรับสภาวะที่อ่อนน้อมโยชน์มากที่สุด เราหาได้จากสมการ (3.16) แล้วว่า $I_{c0} = 0.38 \text{ วัตต์/cm}^2$ เพราะฉะนั้น $P_{c0} = 1.2 \text{ วัตต์}$ ค่านี้สำหรับกำลังวิกฤตแล้ว ถือว่าเป็นค่าต่ำมาก จึงทำให้เรามีความพยายามที่จะพิจารณาปรับปรุงหลอดไฟที่ให้ผลการยกระดับพลังงาน Nd : YAG มากยิ่งขึ้น กำลังส่องออกจากการ (5.36) และ (5.37) พบว่า

$$P_1 = P = 5(x-1) \quad \dots\dots\dots (5.41)$$

ในที่นี้กำลังมีหน่วยเป็นมิลลิวัตต์ ให้สังเกตว่าจากรูป 3.9 ค่ามากที่สุดของ W_p (คือค่าที่สอดคล้องกับอุณหภูมิสูงที่สุดของไส้หลอด W ที่ $T = 3200^\circ\text{K}$) คือ $W_{pm} = 50 \text{ วินาที}^{-1}$ ดังนั้น $X_m = 70$ และ $P_{1m} = 340 \text{ มิลลิวัตต์}$ ถ้าเลเซอร์ทั้งหมดออกสัญญาณตามภาคตัดขวางของท่อนวัตถุ (การออกสัญญาณตามขวางหลายหมวด) กำลังจะมีค่าสูงขึ้นด้วย ขนาดประมาณอีกหนึ่งเท่า

รูป 5.8 แสงแผนภูมิระดับพลังงานของเมื่อตอนท่องจ่าย

อีกตัวอย่างหนึ่งของเลเซอร์สีระดับ (ตัวอย่างที่สอง) เรายารณาเลเซอร์สีเลียม-นีโอน ($\text{He}-\text{Ne}$ laser) ออกสัญญาณตามระดับ $2s_2$ และระดับ $2p_4$ อายุขัยของระดับ $2s_2$ คือ $\tau = 10^{-7} \text{ วินาที}$ ในขณะที่อายุขัยของระดับ $2p_4$ มีขนาดประมาณสั้นกว่า ดังนั้นเงื่อนไขสมการ (5.37) จึงเป็นที่ยอมรับได้ และเลเซอร์ทำงานได้อย่างชัดเจ็บบนแผนภูมิสีระดับ ความกว้างสั้นของการเปลี่ยนแปลงเลเซอร์ (เนื่องจากการแผ่ออกรอบเปลือก) คือ $\Delta v^* = 9 \times 10^8 \text{ เฮิรตซ์}$ ค่าประมาณภาคตัดขวางสำหรับการเปลี่ยนแปลงสามารถหาได้ถ้าเรา把它ตามข้อมูลติดตาม ต่อไปนี้

- (1) การเปลี่ยนแปลง $2s_2 \rightarrow 2p_4$ เกิดขึ้นโดยการแผ่รังสีอย่างเดียว
- (2) การลดระดับจากระดับ $2s_2$ เกิดขึ้นผ่านการเปลี่ยนแปลง $2s_2 \rightarrow 2p_4$ เท่านั้น จากข้อมูลติดตามเหล่านี้ทำให้กำหนดอายุขัย การเปลี่ยนแปลงตามปกติวิสัย τ_{sp} ของการเปลี่ยนแปลง $2s_2 \rightarrow 2p_4$ เท่ากับอายุขัยทั้งหมดของระดับ $2s_2$ และจากสมการ (2.140) (มี $\phi = 1$ และ $\Delta\omega = 0$) และ (2.118) เราได้ยอดของภาคตัดขวาง

$$\sigma = \frac{\lambda^2}{4} \cdot \frac{0.939}{\Delta\omega_0^* \tau} \quad \dots\dots\dots(5.41\text{ n})$$

ซึ่งให้ค่า $\sigma = 5.5 \times 10^{-12}$ ซม.² สมมติให้ความยาวของวัตถุกิริยาเป็น 1 เมตร มีการสูญเสียภายในน้อยจนสามารถถะทิ้งได้ และกำลังส่งออกสูญเสียไปเป็น $\gamma_u = 10^{-2}$ และสมมติอีกว่าให้เลเซอร์ออสซิลเลตบนหมวด TEM₀₀ มีขนาดของจุด $\omega_0 = 0.5$ มม. ภายใต้เงื่อนไขเหล่านี้ เรายกจากสมการ (5.33) ว่า

$$N_c = 2 \times 10^7 \text{ อะตอมนีโอน/ซม.}^3 \quad \dots\dots\dots(5.41\text{ u})$$

ให้สังเกตว่า ค่านี้มีขนาดน้อยกว่าประมาณ 5×10^8 เท่าของกรณี Nd : YAG ทั้งนี้ เพราะว่าภาคตัดขวางสำหรับนีโอน : Ne มากกว่าของ Nd³⁺ ดังนั้น จากสมการ (5.36) เราพบว่า

$$P \approx 6(x - 1) \quad \dots\dots\dots(5.41\text{ v})$$

ในที่นี้กำลังมีหน่วยเป็นไมโครวัตต์ (microwatts) สำหรับค่าของ x กำลังที่หาได้มีค่าน้อยกว่าสำหรับกรณี Nd : YAG อย่างไรก็ตามเนื่องจาก N_c มีค่าน้อยมาก ดังนั้นอัตราการยกระดับขึ้นเริ่มจึงมีการเพิ่มขึ้นต่ำมากด้วย ความจริงถ้าเราสมมติว่าความดันบางส่วนของนีโอนเป็น 0.1 ทอร์ร์ (Torr) เราจะมี $N_i = 3.5 \times 10^{15}$ อะตอม Ne/ซม.³ และจากสมการ (5.34) และ (5.41 u) เรายกจาก

$$W_{cp} = 0.06 \text{ วินาที}^{-1} \quad \dots\dots\dots(5.41\text{ s})$$

เมื่ออัตราการยกระดับพลังงานวิกฤตมีค่าน้อยมาก เราสามารถเข้าถึงเงื่อนไขที่ว่า $x \gg 1$ ได้ง่าย และด้วยเหตุนี้จึงหากำลังส่งออกได้มากกว่าระดับไมโครวัตต์ อย่างไรก็ตาม การคำนวณยังมีความยุ่งยากเนื่องจากเหตุผลต่อไปนี้ คือ

(1) การตีนตัวของกลุ่มอิเล็กตรอนพร้อมทั้งการชนกันที่อภินากับอะตอมอีเลี่ยม ทำให้อัตราการยกระดับพลังงานเพิ่มขึ้น

(2) การคำนวณอุณหภูมิของอิเล็กตรอนไม่ใช่หาได้ง่าย เนื่องจากมันขึ้นอยู่กับความดันบางส่วนของทั้งอีเลี่ยมและนีโอน

(3) ที่ความหนาแน่นกระแสสูง ๆ ขั้นตอนอื่น ๆ มีแนวโน้มทำให้อัตราการยกระดับลดลง

โดยเฉพาะเหตุผลข้อหลังนี้ W_p ไม่ได้เพิ่มขึ้นตามความหนาแน่นกระแส แต่มันมีการเพิ่มขึ้นถึงค่าสูงสุดแล้วค่อยลดลง ดังนั้นมันจึงมีกำลังมากที่สุด (ต่อหน่วยความยาว) ซึ่งสามารถหาได้จากເລເຊອຣ්ສීලේຍມන්ອອນ จากตัวอย่างที่ได้พิจารณาข้างบน กำลังนี้มีขนาดของ 1 ພිල්විට්‍ර දັ່ງນັ້ນจากสมการ (5.41 ค) ค่าของ x มากที่สุด คือ 150

5.3.3 กำลังส่องออกที่อ่านวิประโยชน์มากที่สุด

ที่ค่าແນ່ນອនค่าหนึ่งของอัตราการยกระดับมีบางค่าของกาส่งผ่านกระจก (คือค่าของ γ_u) ซึ่งทำให้กำลังส่องออกมีค่ามากที่สุด เหตุผลก็คือว่าในขณะที่ γ_u เพิ่มขึ้น การส่งผ่านออกมาย่อมเพิ่มขึ้นด้วย แต่ความเข้มแสงภายในโพรง (คือ q_0) กลับลดลง ในการหากำลังส่องผ่านที่อ่านวิประโยชน์มากที่สุด เราสามารถใช้ทั้งสมการ (5.26) หรือสมการ (5.36) และกำหนดเงื่อนไขขึ้นว่า $dP/d\gamma_u = 0$ และเราทราบแล้วว่าทั้ง x และ N_0 ต่างก็เป็นพิงก์ชันของ γ_u ด้วย

บัญหาเนี้ยเป็นบัญหาธรรมชาติโดยเฉพาะสำหรับເລເຊອຣ්ສීරະຕັບ ถ้าสมการ (5.34) ประมาณได้เป็น $W_{cp} = N_c/N_i \tau$ และใช้สมการ (5.33) ดังนั้นสมการ (5.36) สามารถเขียนใหม่ได้เป็น

$$P = \left(\frac{V_a \hbar \omega \gamma_i}{\sigma \hbar t} \right) S \left(\frac{X_{min}}{1+S} - 1 \right) \quad \dots \dots \dots (5.42)$$

เมื่อ $S = \gamma_u/\gamma_i$ และ $X_{min} = W_p \tau N_i \sigma t / \gamma_i$ ปริมาณ X_{min} คือ อัตราส่วนระหว่าง อัตราการยกระดับที่แท้จริง (W_p) ต่ออัตราการยกระดับต่ำสุด (ใช้เมื่อการสูญเสียเป็นค่าต่ำสุด คือ $\gamma_u = 0$) จากการกำหนดเงื่อนไข $dP/dS = 0$ เราสามารถเห็นได้จากสมการ (5.42) ว่า ค่าที่อ่านวิประโยชน์มากที่สุดของ S คือ

$$S_{op} = (X_{min})^{\frac{1}{2}} - 1 \quad \dots \dots \dots (5.43)$$

และกำลังส่องออกที่อ่านวิประโยชน์มากที่สุด คือ

$$P_{op} = \left(\frac{V_a \hbar \omega \gamma_i}{\sigma \hbar t} \right) \left| (X_{min})^{\frac{1}{2}} - 1 \right|^2 \quad \dots \dots \dots (5.44)$$

เรามาพิจารณากรณีของ Nd : YAG อีกครั้งหนึ่ง ถ้าเรามมติว่าท่อนวัตถุยกระดับด้วยอัตราสูงสุดเมื่อเทียบกับไส้ทั้งสตeten (ดูรูป 3.9) เราจะได้ $X_{min} = 120$ และจากสมการ (5.43) เราได้ $(\gamma_u)_{op} \approx 10\gamma_i$ และจากสมการ (5.44) เราจะได้ $P_{op} \approx 3.5$ ວັດຕົກ (ໃໝ່ມາດ TEM₀₀)

สำหรับกรณีแลเซอร์สามระดับ การคำนวณเราใช้สมการ (5.26), (5.18) และ (5.19) แต่บางครั้งข้อมูลน่าเบื่อ และเราได้ผลลัพธ์สุดท้ายเป็นค่าที่อำนาจประโยชน์มากที่สุดของ S กำหนดด้วย

$$S_{op} = -1 + \left| \frac{1}{y} \cdot \frac{X_{min} - (1-y)/(1+y)}{X_{min} + (1-y)/(1+y)} \right|^{\frac{1}{2}} \quad \dots\dots\dots (5.45)$$

ในที่นี้ปริมาณ $y = (N_c)_{S=0}/N_i$ โดยปกติมีค่าน้อยกว่าหนึ่งมาก ๆ ($y \approx 4.9 \times 10^{-2}$ ในตัวอย่างของทันทิมข้างบน)

ค่าของกำลังลดลงเป็นผลของการทำงานที่ไม่อำนวยประโยชน์ กลยุทธ์เป็นเงื่อนไขที่สำคัญโดยเฉพาะเมื่อทำงานใกล้กับขีดเริ่มมากเกินไป (คือเมื่อ $X_{min} = 1$) อย่างไรก็ตาม เมื่อทำงานสูงกว่าขีดเริ่มความสามารถใช้ค่า $S = 1$ (คือ $y_u = y_i$) เสมอ มากกว่าใช้ค่าที่อำนาจประโยชน์ ดังนั้นกำลังที่ลดลงเปรียบเทียบกับค่ากำลังที่อำนาจประโยชน์มากที่สุด มีค่าน้อยกว่ากัน 2 เท่า เมื่อ $y_u = y_i$ ครึ่งหนึ่งของกำลังทั้งหมดทำให้มีค่าเป็นกำลังสองออกได้โดยง่าย

5.3.4 การจำกัดให้เป็นแสงสีเดียวและการดึงความถี่

ความกว้างเส้น (คือการมีแสงสีเดียว) ของลำแสงสองออก พิจารณาได้ด้วยคลื่นรับกวนสามชนิดดังต่อไปนี้

- (1) คลื่นรับกวนของการแผ่รังสีวัตถุดำในโพรงแลเซอร์
- (2) คลื่นรับกวนที่เกิดจากการเปล่งแสงตามปกติวิสัย (คือเกิดขึ้นจากจุดศูนย์มีการบ่ายตามแน่นอนอยู่เสมอ) และ
- (3) คลื่นรับกวนที่เกิดจากการสั่นสะเทือนและการเปลี่ยนรูปเนื่องจากความร้อนของโพรง

มันเป็นไปไม่ได้ที่จะหาสมการสำหรับการจำกัดให้เป็นแสงสีเดียว โดยการวิเคราะห์บนพื้นฐานของการประมาณสมการอัตรา (หรือแม็บพื้นฐานของการปฏิบัติแบบกึ่งตั้งเดิม ทั่วไปมีในบทที่ 7 ก็ตาม) ทั้งนี้เนื่องจากว่าพฤติกรรมของการเปล่งแสงตามปกติวิสัยของตัวมันเอง ไม่สามารถอธิบายได้อย่างถูกต้องด้วยการปฏิบัติแบบกึ่งตั้งเดิม ดังนั้นเราจะจึงจำกัดเพียงอั้งผลลัพธ์สองสามอย่าง

ที่ความถี่แสงคลื่นรับกวนเกิดจากการเปล่งแสงตามปกติวิสัย มีอัตราพจน์น้อยกว่าความถี่ที่เกิดเนื่องจากการแผ่รังสีวัตถุดำ คลื่นรับกวนเนื่องจากการเปล่งแสงตามปกติวิสัย ความจริงเกิดจากพลังงานจุดศูนย์ซึ่งให้จำนวนโฟตอนเฉลี่ยในหมวดได ๆ เป็น $\langle q \rangle = \frac{1}{2}$ (ดูรูป 2.9) ใน

ทางตรงกันข้ามคลื่นรบกวนจากการแผ่รังสีวัตถุค่าให้ผลลัพธ์เป็นจำนวนไฟฟ์ตอนเนลี่ย ๆ กำหนดด้วยสมการ (2.19) และที่ความถี่แสงมีค่าน้อยกว่า $\frac{1}{2}$ มา ก [ดูจากสมการ (2.19)] คลื่นรบกวนดังกล่าวในข้อสามารถคำนวณได้โดยไม่ต้องทราบเงื่อนไขเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่แท้จริง ถ้าเราพิจารณาคลื่นรบกวนจากการเปลี่ยนแสงตามปกติวิสัยเพียงอย่างเดียว มันอาจจะสร้างการแผ่ออุกทางตำแหน่งของกำลังส่องออกกับรูปร่างเส้นแบบบลอเรนท์เชียนได้ ดังนั้น ความกว้าง (FWHM) ของกำลังส่องออกกำหนดด้วย

$$\Delta\omega_{osc} = \frac{4\pi\omega(\Delta\omega_c)^2}{P} \quad (5.46)$$

เมื่อ ω คือ ความถี่ของหมวดออสซิลเลต และ P คือ กำลังส่องออก (สมมติให้การสูญเสียภายในสามารถ忽略ทิ้งได้เมื่อเทียบกับการสูญเสียที่ส่องออกไป γ_0) ปริมาณ $\Delta\omega_c$ เป็นความกว้างของความถี่หมวดโพรง (FWHM) และกำหนดด้วย [ดูสมการ (7.84)] $\Delta\omega_c = 1/\tau_c$ ในที่นี้ τ_c คือ เวลาที่ใช้ไปในการขยายในโพรงซึ่งกำหนดด้วยสมการ (5.11 ช) แทน ตัวอย่าง เช่น สำหรับ $\gamma = 2 \times 10^{-2}$, $d = 1$ เมตร, $P = 1$ มิลลิวัตต์ และ $\hbar\omega = 2 \times 10^{-19}$ จูล (แสงสีแดง) เราได้ $\Delta\omega_c/2\pi = 1$ เมกะเอิรตซ์ ดังนั้น $(\Delta\omega_{osc}/2\pi) = 5 \times 10^{-3}$ เอิรตซ์ มันจะสอดคล้องกับ $\Delta\omega_{osc}/\omega_0 = 10^{-17}$ เพื่อรักษาให้ความถี่ของโพรงกำหนดที่จริง ๆ ภายใต้ขีดจำกัดนี้ เราสามารถประมาณว่าของโพรงที่ต้องการใช้ จากสมการ (4.3) เรายืนว่า (สำหรับ $n = ค่าคงที่$)

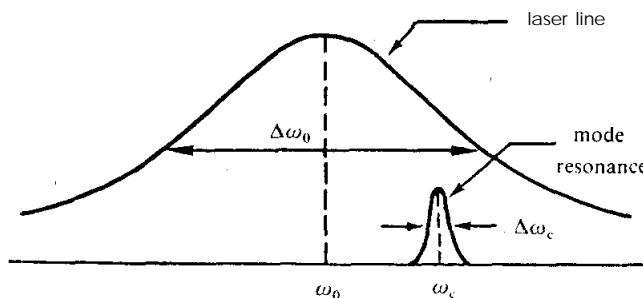
$$A d / d = \Delta\omega_{osc}/\omega_0 \quad (5.47)$$

เมื่อ $\Delta d = 10^{-17}$, $d = 10^{-7}$ Å เพื่อรักษาค่าให้อยู่ภายใต้ขีดจำกัด 10^{-17} ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงความยาวของโพรงจะต้องให้มีค่าน้อยกว่าขนาดของอะตอม (1 Å) มากอยู่ตลอดเวลา นี่แสดงว่าการจำกัดให้เป็นแสงสีเดียวในทางปฏิบัติทำได้โดยการเปลี่ยนความยาวของโพรง ซึ่งได้จากการสั่นสะเทือนหรือผลของการร้อน โดยเฉพาะเมื่อความมั่นคงและสภาพความมั่นคงของความถี่ยังคงสามสิบเอิรตซ์ วัดได้สองสามวินาที คือ $(\Delta\omega_{osc}/\omega_0) = 10^{-14}$ ภายใต้เงื่อนไขตามปกติและใช้วิทยาการทำให้ความถี่มั่นคงยิ่งขึ้น มันเป็นไปได้ที่จะหาความมั่นคงของความถี่ได้นาน ๆ ด้วยเหตุนี้จึงมีสภาพแสงสีเดียวของ $10^{-12} \rightarrow 10^{-13}$

ผลลัพธ์อื่นที่น่าสนใจซึ่งไม่สามารถอธิบายด้วยการปฏิบัติของสมการอัตราตอนต้น ได้ คือ การดึงความถี่ การดึงความถี่เกิดขึ้นเมื่อความถี่ของหมวดโพรงไม่ได้เกิดร่วมกับศูนย์กลางความถี่ ω_0 ของการเปลี่ยนแปลงอะตอม การอธิบายผลนี้เราจะอ้างถึงรูป 5.9 ซึ่งเป็นหั้ง

การเปลี่ยนแปลงของอะตอมและความถี่หมวดของมวลดั้วยอดตามปกติเรามี $\Delta\omega_0 >> \Delta\omega_c$ (ในตัวอย่างที่แล้ว $\Delta\omega_c/2\pi = 1$ เมกะเฮิรตซ์ ในขณะที่ $\Delta\omega_0/2\pi$ อาจมีช่วงจาก 1 พันเมกะเฮิรตซ์สำหรับเลเซอร์ก้าชจนถึงสองสามร้อยพันเมกะเฮิรตซ์สำหรับเลเซอร์ของแข็ง) มันสามารถแสดงได้ว่า (ดูหัวข้อ 7.4) ถ้า $\omega_c \neq \omega_0$ ดังนั้น การօอสซิลเลตของเลเซอร์จะเกิดขึ้นที่บางความถี่ซึ่งอยู่ระหว่าง ω_0 และ ω_c เรากล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของอะตอมดึงให้ความถี่օอสซิลเลตเข้าใกล้คุณบัญญาลงของมันมากขึ้น การดึงเป็นเส้นตรงถึงอันดับแรกสำหรับสัมประสิทธิ์ไม่เอกพันธุ์และเป็นไปอย่างรุนแรงสำหรับสัมประสิทธิ์เอกพันธุ์ กล่าวคือ ความถี่การօอสซิลเลตกำหนดด้วยน้ำหนักเฉลี่ยของสองความถี่ ω_0 และ ω_c เมื่อน้ำหนักของทั้งสองแบ่งโดยตรงกับส่วนกลับของความกว้างเส้น ดังนั้นเราได้

$$\omega = \frac{\omega_0/\Delta\omega_0 + \omega_c/\Delta\omega_c}{1/\Delta\omega_0 + 1/\Delta\omega_c} \quad \dots \dots \quad (5.48)$$

รูป 5.9 ปรากฏการณ์การคึ่ความถี่

ตามปกติเรามี $\Delta\omega_0 >> \Delta\omega_c$ ดังนั้นพบว่า $\omega = \omega_c$ และผลของการดึงความถี่มีน้อยมาก

5.4 พฤติกรรมเลเซอร์ชั่วขณะ (Transient Laser Behavior)

การศึกษาพฤติกรรมชั่วขณะของเลเซอร์ หมายถึง การแก้ปัญหาสมการ (5.15) หรือสมการ (5.17) สำหรับเลเซอร์สามระดับหรือสี่ระดับตามลำดับ สำหรับอัตราการยกระดับแปรตามเวลาที่กำหนดให้ $W_p(t)$ เราจะหาพุติกรรมเวลาของ $q(t)$ และ $N(t)$ เมื่อได้กำหนดเงื่อนไขเริ่มต้นให้ เราจะตรวจสอบด้วยว่าอย่างที่น่าสนใจสองสามตัวอย่างของพุติกรรมชั่วขณะของเลเซอร์ เมื่อสมการที่ใช้อธิบายพุติกรรมชั่วขณะไม่เป็นสมการเชิงเส้นในตัวแปร $q(t)$ และ $N(t)$ (รวมถึงผลคูณของพจน์ qN ด้วย) ดังนั้นคำตอบที่ได้จึงเป็นไปไม่ได้จะได้จากการวิเคราะห์ทั่วๆ ไป และเราจะอธิบายเฉพาะผลลัพธ์ที่สำคัญบางอย่างเท่านั้น

5.4.1 การออสซิลเลตหมวดเดี่ยว

กรณีแรกที่เราจะพิจารณาคือ อัตราการยกระดับที่เป็นฟังก์ชันขั้นบันได เราสมมติให้พุทธิกรรมเวลาสำหรับอัตราการยกระดับดังนี้ $W_p = 0$ เมื่อ $t < 0$ และ $W_p(t) = W_p$ สำหรับ $t > 0$ และเรายังสมมติให้เลเซอร์ออสซิลเลตในหมวดเดียวหมวดหนึ่งซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นถ้าสมการ (5.15) และสมการ (5.17) ต่างหาได้จริง เมื่อสมการเหล่านี้ไม่สามารถแก้ปัญหาด้วยการวิเคราะห์ เราจะมองดูพุทธิกรรมสำหรับการออสซิลเลตเล็กน้อยเกือบเป็นสภาวะคงตัว มีคำตอบกำหนดด้วยสมการ (5.22) และ (5.35) วิธีนี้เรายังสามารถตรวจสอบเสถียรภาพของคำตอบได้ด้วย

สำหรับเลเซอร์สามระดับ เราได้

$$N(t) = N_0 + \delta N \quad (5.49 \text{ n})$$

$$q(t) = q_0 + \delta q \quad \dots \dots \dots (5.49 \text{ ย})$$

และสมมติว่า $\delta N \ll N_0$ และ $\delta q \ll q_0$ (ตั้งนัยผลคูณของ $\delta N \delta q$ สามารถละทิ้งได้) จากสมการ (5.15) เราหาได้ว่า

$$\dot{\delta N} = -\delta N(W_p + 1/\tau) - 2B(q_0 \delta N + N_0 \delta q) \quad (5.50 \text{ n})$$

$$\dot{\delta q} = Bq_0 V_a \delta N \quad (5.50 \text{ ย})$$

แทนค่าสมการ (5.50 ย) ลงในสมการ (5.50 n) จะได้

$$\dot{\delta q} + [W_p + (1/\tau) + 2Bq_0] \dot{\delta q} + 2B^2 N_0 q_0 V_a \delta q = 0 \quad \dots \dots \dots (5.51)$$

ได้คำตอบเป็น

$$\delta q = C \exp(-t/t_0) \sin(\omega t + \phi) \quad \dots \dots \dots (5.52)$$

เมื่อ C และ ϕ พิจารณาได้จากเงื่อนไขสภาวะเริ่มต้น และ

$$1/t_{rr} = |W_p + (1/\tau) + 2Bq_0|/2 \quad (5.53 \text{ n})$$

$$\omega^2 = 2B^2 N_0 q_0 V_a \quad \dots \dots \dots (5.53 \text{ ย})$$

แทนสมการ (5.52) ลงในสมการ (5.50 ย) ได้

$$\delta N \approx \frac{\omega C}{Bq_0 V_a} \exp(-t/t_0) \cos(\omega t + \phi) \quad (5.54)$$

การหาสมการ (5.53) และ (5.54) เราได้สมมติให้ $t_0 \gg 1/\omega$ ให้สังเกตว่า δN และ δq มีเฟสต่างกัน 90 องศา ซึ่งเราสามารถเห็นได้โดยเปรียบเทียบสมการ (5.54) กับสมการ

(5.52) เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้นคือ $\delta N(t)$ นำหน้า $\delta q(t)$ อยู่ 90 องศา เราสามารถเข้าใจผลลัพธ์นี้ได้โดยการสังเกตว่า ส่วนกลับของ $\delta N(t)$ จะต้องมีค่าเพิ่มขึ้นก่อนที่ $\delta q(t)$ มีค่าเพิ่มขึ้น และสังเกตด้วยว่าสมการ (5.33) สามารถทำให้อยู่ในรูปที่คำนวนได้ง่าย ถ้าใช้สมการสำหรับ N_0 และ q_0 ที่กำหนดด้วยสมการ (5.21 ก) และ (5.22) ดังนั้น เราใช้สมการ (5.11), (5.19) และ (5.23) ด้วยจะได้

$$t_0 = \frac{2r}{x + 1 + (\sigma \ell N_i / \gamma)(x - 1)} \quad \dots\dots\dots (5.55 \text{ น})$$

$$\omega = \sigma \ell N_i \frac{c}{\tau d} (x - 1)^{\frac{1}{2}} \quad (5.55 \text{ บ})$$

ในการหาสมการเหล่านี้ เราได้สมมติให้ $N_0 \ll N_i$

ยกตัวอย่างเราพิจารณาเลเซอร์ทับทิมอีกรังหันนึง เพื่อตรวจสอบพฤติกรรมพลศาสตร์ของมัน เราจำเป็นต้องกำหนดความยาวของโพรงกำกอน เราสมมติให้ $d = 1$ เมตร ดังนั้น เราได้ดังนี้

(1) สำหรับ $x = 1.1$ (คือสำหรับการทำงานของเลเซอร์ที่สภาวะคงตัวของอัตราการยกระดับสูงกว่าขีดเริ่ม 10 เปอร์เซ็นต์) $t_0 = 1.7$ มิลลิวินาที และ $T = 2\pi/\omega = 60$ ไมโครวินาที

(2) สำหรับ $x = 2$, $t_0 = 0.34$ มิลลิวินาที และ $T = 7.7$ ไมโครวินาที ให้สังเกตว่า t_0 และ T มีค่าลดลงในขณะที่ x มีค่าเพิ่มขึ้น

พฤติกรรมช่วงขณะที่ได้พิจารณาข้างต้นยังใช้ได้กับกรณีต่าง ๆ อีกด้วย คือ เมื่อเลเซอร์กำลังทำงานอย่างสะดวกในสภาวะคงตัว และถูกควบคุมทันทีทันใด (คือ $\delta N = \delta N_0$ และ $\delta q = \delta q_0$ ที่ $t = 0$ ในที่นี้ δN_0 และ δq_0 เป็นปริมาณที่ทราบค่าแล้ว) ในกรณีนี้สมการ (5.52) และ (5.54) ยังคงเป็นจริง และค่าคงที่ C และ ϕ พิจารณาได้จากค่าของ δN_0 และ δq_0 ดังนั้นจากสมการ (5.52) และ (5.54) แสดงว่าการรบกวนที่ $t = 0$ มีการผ่อนคลายไปตามเวลาเหมือนเป็นคลื่นรูปไซน์ดamped (damped sinusoidal waves) ดังนั้นคำตอบที่สภาวะคงตัว N_0 และ q_0 จะสอดคล้องกับสภาวะสมดุลเสถียร

สำหรับเลเซอร์สีระดับซึ่งօสซิลเลตเลิกน้อยรอบตัวแห่งสมดุล ขั้นตอนของการปฏิบัติเป็นไปเช่นเดียวกันโดยเริ่มจากสมการ (5.17) เราได้

$$\dot{\delta N} = -\delta N(W_p + 1/\tau) - B(q_0 \delta N + N_0 \delta q) \quad \dots\dots\dots (5.56 \text{ น})$$

$$\dot{\delta q} = Bq_0 V_a \delta N \quad \dots\dots\dots (5.56 \text{ บ})$$

เช่นเดียวกัน คำตอบของมันกำหนดด้วยสมการ (5.52) และ (5.54) เรายield

$$1/t_{\text{r}} = |W_p + (1/\tau) + Bq_0|/2 \quad \dots \dots \dots (5.57 \text{ ก})$$

$$\omega^2 = B^2 N_0 q_0 V_a \quad \dots \dots \dots (5.57 \text{ ข})$$

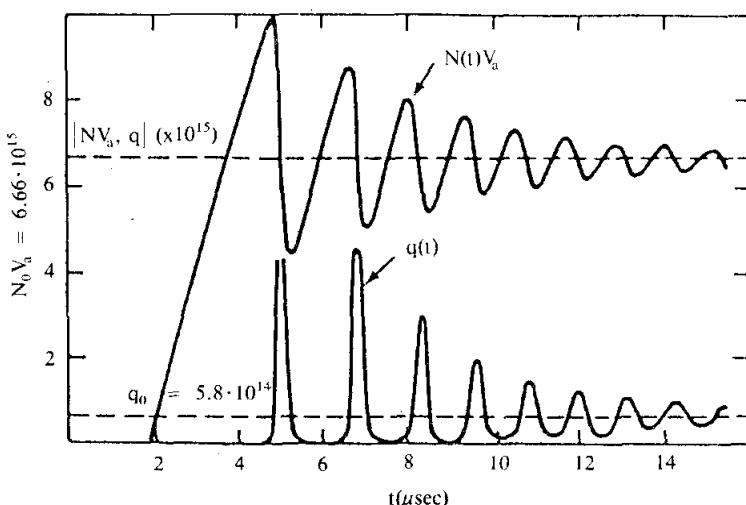
โดยใช้สมการ (5.11), (5.33), (5.34) และ (5.35) ข่ายสมการข้างบน สามารถเขียนใหม่ให้อยู่ในรูปอย่างง่าย คือ

$$t_0 = 2\tau/x \quad \dots \dots \dots (5.58 \text{ ก})$$

$$\omega = \left| (x-1)/\tau_c \tau \right|^{\frac{1}{2}} \quad \dots \dots \dots (5.58 \text{ ข})$$

ในที่นี่เรามมติให้ $N_0 \ll N_i$ เช่นกัน สำหรับกรณี Nd : YAG ที่ได้พิจารณาตอนแรก พร้อมกับสมมติว่า $d = 1$ เมตร เราพบว่าสำหรับ $x = 1.4$ ได้ $t_0 = 328$ ไมโครวินาที และ $T = 2\pi/\omega = 57$ ไมโครวินาที

เมื่อการรับกวนมากขึ้นและเราต้องการศึกษาพฤติกรรมเวลาหังหมุดของเลเซอร์ สำหรับพังก์ชันขั้นบันไดตี่เดียว สมการ (5.15) และ (5.17) จะต้องแก้ปัญหาด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ตัวอย่างเช่น ผลลัพธ์ที่ได้จากการคำนวณสำหรับเลเซอร์สามระดับ ได้แสดงในรูป 5.10 มีสภาวะเริ่มต้นเป็น $N(0) = -N_i$ และ $q(0) = q_i$ เมื่อ q_i คือ จำนวนเต็มเล็ก ๆ บางค่าซึ่งต้องการใช้เพื่อให้เกิดกิริยาเลเซอร์ขึ้น เวลาห่างกันระหว่าง $q(t)$ และ $N(t)V_a$ ปรากฏอย่างชัดเจนในรูปนี้ ให้สังเกตว่าตอนเริ่มต้นกิริยาเลเซอร์ (สำหรับ 4 ไมโครวินาที $< t < 10$ ไมโครวินาที) พฤติกรรมเวลา

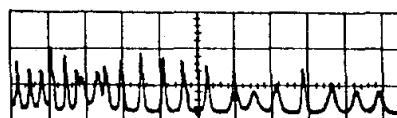

รูปที่ 5.10 แสดงพฤติกรรมเวลาของจำนวนการผันกลับประชากร $V_a N(t)$ และจำนวนฟoton $q(t)$ สำหรับเลเซอร์สามระดับ

ของ q(1) เป็นเหตุให้แสงที่ส่องออกประกอบด้วยคลื่นดิจิตอล (light pulses) ต่อเนื่องติดๆ กันไป (เป็นจำเพาะของเลเซอร์) อย่างสม่ำเสมอตลอดเวลา และมีอัมปลิจูดลดลง โดยปกติเราเรียกกรณีนี้เป็นกรณีจำเพาะสม่ำเสมอ (regular spiking case) และสังเกตด้วยว่า สำหรับการออสซิลเลตเล็กน้อยรอบๆ ตำแหน่งสมดุล (สำหรับมากกว่า 12 ไมโครวินาที) พฤติกรรมเวลาระหว่าง N(t) และ q(t) จะสอดคล้องกับสมการ (5.52) และ (5.54)

5.4.2 การออสซิลเลตหลายหมวด

ที่แล้วมาเราใช้กับการออสซิลเลตหมวดเดียวเท่านั้น ซึ่งผลจากการทดลองตรงกับการทำนายของทฤษฎีข้างต้น อันที่จริงมันไม่ใช่ร่ายที่จะทำการออสซิลเลตหมวดเดียวเป็นผลสำเร็จเสมอไป โดยเฉพาะเมื่อค่า m กว้างเส้นของการเปลี่ยนแปลงเลเซอร์มีค่ามากกว่าระยะห่างระหว่างหมวดมากมาย (เช่น ตัวอย่างที่ใช้กับเลเซอร์สภาวะของแข็งและของเหลว) สำหรับการออสซิลเลตหลายหมวด การปฏิบัติทางทฤษฎีต้องครอบคลุมได้กว้างขวางกว่า มันจึงไม่เพียงพอที่จะบอกจำนวนไฟตอนทึบหมวดในทุกๆ หมวดของการออสซิลเลต เพื่อศึกษาการแทรกสอดห้องตำแหน่งและเวลาของหมวด เราจำเป็นต้องเขียนจำนวนสมการสำหรับนามไฟฟ้าของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าเท่ากับจำนวนหมวดออสซิลเลตเท่าที่จะมีได้ ในกรณีพุติกรรมเวลาของคลื่นส่องออกตามปกติไม่เป็นแบบธรรมชาติเหมือนในรูป 5.10 แต่มันจะมีลักษณะดังแสดงในรูป 5.11 (สำหรับห้องเลเซอร์คลื่นต่อเนื่องและคลื่นดิจิตอล) เราสามารถเห็นได้ว่าพุติกรรมเวลาของลำแสงส่องออก จะประกอบด้วยขบวนของคลื่นดิจิตอลอยู่ติดกันด้วยระยะห่างไม่สม่ำเสมอ และมีอัมปลิจูดไม่แน่นอน ยิ่งไปกว่านี้การออสซิลเลตยังไม่มีแนวโน้มไปสู่สภาวะคงตัวเหมือนในรูป 5.10 พุติกรรมนี้เกิดขึ้นเนื่องจากว่าตามปกติหมวดออสซิลเลตเปลี่ยนจากยอดแหลมหนึ่งไปอีกยอดแหลมหนึ่งถัดไป หรือเปลี่ยนจากยอดแหลมกลุ่มหนึ่งไปยังยอดแหลมอีกกลุ่มหนึ่งถัดไป เมื่อมันเป็นการกระโดดของหมวด (mode hopping) ในกรณีนี้เลเซอร์ไม่ได้ประพฤติตัวอย่างที่ปกติ และด้วยวิธีสร้างหมวดขึ้นมาใหม่ได้

รูป 5.11 แสดงพุติกรรมเวลาของเลเซอร์ออสซิลเลตหลายหมวด ก้าวส่องออก ได้จากเลเซอร์ทับทิมและมาตรฐานของเวลาเป็น 10 ไมโครวินาทีท่อห้องของ

จำแสงส่างออกจากเลเซอร์ออสซิลเลตหลายหมวด สามารถประพุตในลักษณะปักกิ่ง เมื่อในรูป 5.10 ภายใต้เงื่อนไขที่แน่นอนอันหนึ่ง เงื่อนไขนี้จะใช้ต่อเมื่อจำนวนของหมวด ออสซิลเลตมีจำนวนมาก ๆ ในขณะเดียวกันเพสของสนามไฟฟ้าเป็นไปอย่างไม่แน่นอน ที่จริง ความเข้มแสงทั้งหมดเกิดจากผลรวมของแต่ละความเข้มหมวดเข้าด้วยกัน ดังนั้นเราจึงสามารถ ก่อร่องพจน์ของจำนวนโฟตอนทั้งหมด ณ ในproc กรณีนี้เกิดขึ้นต่อเมื่อ

- (1) ความถี่ห่างกันระหว่างหมวดมีค่าน้อยมาก (proc กำหนด)
- (2) การสูญเสียในแต่ละหมวดมีมาก ดังนั้นความกว้างเส้นในหมวดเทียบได้เท่ากับ หรือใหญ่กว่าช่วงห่างของหมวด
- (3) การสูญเสียประมาณให้เท่ากันสำหรับทุกหมวด อย่างไรก็ตาม แนวความคิด ของหมวดproc มีความสำคัญเพียงเล็กน้อย และเราจะเห็นการปฏิบัติในproc เมื่อกับเป็น ระบบย้อนกลับไม่อภินาท (nonresonant feedback system)

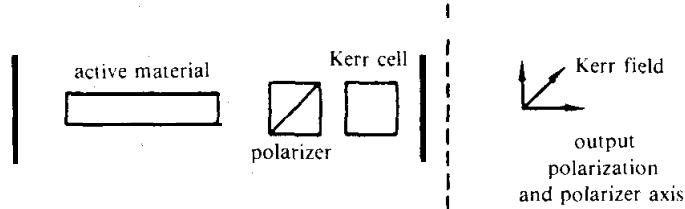
5.4.3 คิวสวิทชิ่ง (Q Switching)

วิทยาการของคิวสวิทชิ่งทำให้เลเซอร์มีช่วงระยะเวลาของคลื่นลดลง และมีกำลัง ตรงยอดแหลมสูง (คลื่นลดลงมาก) หลักการของวิทยาการมีดังนี้คือ สมมติให้มีเครื่องปิดเปิด ทางเข้าออกของแสงอยู่ภายในproc ถ้าเครื่องปิดอยู่กิริยาเลเซอร์ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ดังนั้น จำนวนการผันกลับประชากรสามารถมีค่าได้สูงมาก ถ้าให้เครื่องเปิดทันทีทันใด เลเซอร์จะมี การสูญเสียจำนวนมากและพลังงานที่สะสมไว้จะถูกปล่อยออกมายในรูปของคลื่นแสงช่วงสั้น ๆ [สองสามนาโนวินาที (10^{-9} วินาที)] และมีความเข้มสูงจัด วิทยาการนี้ได้รวมถึงการปิดproc คิวแฟคเตอร์ (Q factor) จากค่าต่ำไปยังค่าสูง เรียกว่า คิวสวิทชิ่ง ถ้าหากว่าเครื่องปิดถูก เปิดในช่วงเวลาสั้น ๆ เทียบได้เท่ากับเวลาที่ใช้ในการสร้างคลื่นเลเซอร์ (สวิตช์เร็ว) จำแสง ส่งออกจะประกอบด้วยคลื่นลดลง ๆ เพียงคลื่นเดียว อย่างไรก็ตาม ในกรณีของสวิตช์ช้าอาจ จะมีคลื่นลดหายใจ คลื่นเกิดขึ้นได้ติดต่อกัน ความจริงในสวิตช์ช้าพลังงานที่สะสมไว้ในตัวกล้อง ตอนต้นเมื่อเปิดสวิตช์แล้วนจะปล่อยออกมายเป็นขั้น ๆ แต่ละขั้นจะสอดคล้องกับการเปล่งแสง คลื่นลด แต่ละคลื่นลดส่งออกให้กลับขยายต่ำกว่าขีดเริ่มในขณะใด ๆ เป็นเหตุให้บันยั้งการ ออสซิลเลตต่อ จนกว่าสวิตช์ลดการสูญเสียของproc เลเซอร์ลง และทำให้ขีดเริ่มลดลง

ระบบสวิตช์ต่อไปนี้เป็นระบบที่ใช้กันอย่างกว้างขวาง คือ

- (1) เครื่องปิดเปิดด้วยไฟฟ้าและแสง (Electro-Optical Shutters) เครื่องเหล่านี้ใช้ ประโยชน์จากปรากฏการณ์ทางไฟฟ้าและแสง อย่างเช่นปรากฏการณ์เคอร์ (Kerr effect) หรือ ปรากฏการณ์พอกเคลล์ (Pockels effect) เราจะไม่กล่าวในรายละเอียดของเครื่องเหล่านี้ แต่จะ

เน็นถึงเซลล์ไฟฟ้า-แสง (คือ เคอร์ร์เซลล์และพอกเคลสเซลล์) ซึ่งเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งเมื่อต่อเข้ากับเครื่องกำเนิดแรงคลื่นไฟฟ้าอย่างเหมาะสม มันจะประพฤติเหมือนกับเป็นผลึกไบเรฟริงเจนซ์ (birefringence crystal) ไบเรฟริงเจนซ์เบรโดยตรงกับความต่างคักยกกำลังสองสำหรับเคอร์เซลล์แต่สำหรับพอกเคลสเซลล์ผลึกไบเรฟริงเจนซ์เปรตามตรงกับความต่างคักยก เมื่อความต่างคักยกเป็นศูนย์เซลล์จะไม่เป็นไบเรฟริงเจนซ์ รูป 5.12 แสดงเครื่องปิดเปิดเครื่องหนึ่งประกอบด้วยโปลาไรเซอร์ ตัวหนึ่งและเคอร์เซลล์หนึ่งเซลล์ เคอร์เซลล์ถูกไปอสและจัดวางให้อยู่ในทางที่ทำให้แสงโปลาไรซ์เชิงเส้นผ่านมาจากตัวโปลาไรเซอร์เข้า กล้ายเป็นแสงโปลาไรซ์เชิงกลม หลังจากการสะท้อนที่กระจกแล้วแสงจะสู่เข้าอีกครั้งด้วยเคอร์เซลล์กล้ายเป็นแสงโปลาไรซ์เชิงเส้น โดยที่การโปลาไรซ์ของมันจะตั้งฉากกับทิศทางเดิมของมัน และถูกกันด้วยโปลาไรเซอร์อีกครั้งหนึ่ง ในสภาวะนี้ลิวิตช์ต้องปิดอยู่ มันจะเปิดเมื่อหยุดให้ความต่างคักยก ด้วยเหตุนี้ไบเรฟริงเจนซ์ของเคอร์เซลล์จึงไม่มี และมันจะส่งแสงผ่านไปโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงการโปลาไรซ์ โดยปกติเคอร์เซลล์หนึ่งเซลล์ต้องการความต่างคักยก (10-20 กิโลโวลต์) ส่วนพอกเคลสเซลล์ต้องการความต่างคักยกน้อยกว่า (1-5 กิโลโวลต์)

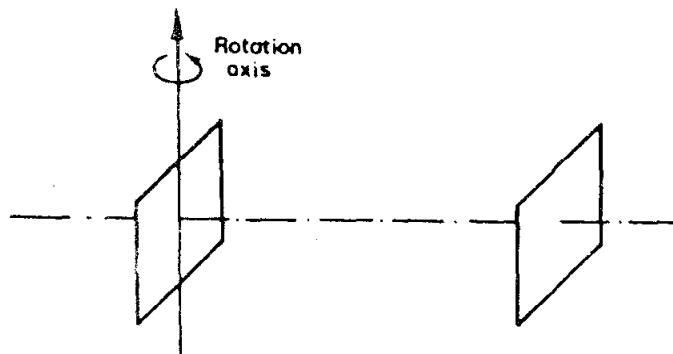

รูป 5.12 การรวมเคอร์เซลล์เข้ากับโปลาไนเซอร์สำหรับคิวสวิทชิ่ง

(2) เครื่องปิดเปิดด้วยกลไก เครื่องปิดเปิดด้วยกลไกที่เป็นคิวสวิทชิ่งประกอบด้วยกระชากข้างหนึ่งของโครงกำแพงเลเซอร์ หมุนได้รอบแกนที่ตั้งฉากกับแกนของโครงกำแพง (รูป 5.13) เพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดคลื่นดลหลาย ๆ คลื่น มันจำเป็นต้องมีความเร็วของการหมุนสูงมาก สำหรับโครงกำแพงกว้าง $d = 50$ ซม. ต้องการความเร็วขนาด 30,000 รอบต่อนาที

(3) เครื่องปิดเปิดที่ใช้สารสีอิ้มตัว (Saturable Dyes) วิธีนี้เป็นวิธีที่ใช้ทำคิวสวิทชิ่งได้ง่ายที่สุด เครื่องปิดเปิดนี้ประกอบด้วยเซลล์หนึ่งเซลล์ บรรจุด้วยสารละลายนีสีที่เหมาะสมบางอย่าง ไว้ภายใน | เช่น วนาเดียม พนาโลไซยาไนน์ (vanadium phthalocyanine) ละลายน้ำในไน trobenzene | สำหรับกรณีของเลเซอร์ทับทิม | สารละลายนีสีนี้สามารถคิดเหมือนเป็นระบบสองระดับที่มีภาคตัดขวางของยอดกว้างมาก ($\sim 10^{-16}$ ซม?) ดังนั้นจากสมการ (2.128) ได้ว่า ยอดของความเข้มอิ้มตัว I_s มีค่าน้อยกว่ามาก เมื่อเปรียบเทียบกับของสารละลายนีสี ดังนั้นจึง

เกือบจะกล้ายเป็นสารโปรดิส (เนื่องจากการอิ่มตัว) เมื่อเปรียบเทียบกับแสงทั่วไปที่มีความเข้มต่ำ ขณะนี้เรามาดูว่ามีเซลล์ของสารสีหนึ่งเซลล์อยู่ภายในโครงเลเซอร์ โดยที่สารละลายมีสีมีอุดของความยาวคลื่นดูดกลืนอยู่ที่เดียวกับความยาวคลื่นเลเซอร์ และเรายังสมมติว่าการดูดกลืนตอนแรกของเซลล์สารสีเป็น 50 เปอร์เซ็นต์ (ตอนยังไม่อิ่มตัว) กิริยาเลเซอร์สามารถเริ่มต้นได้ต่อเมื่อกำลังขยายของวัตถุกิริยา สามารถทดสอบการสูญเสียของสารสี บางด้วยการสูญเสียของโครงที่ไม่อิ่มตัว เนื่องจาก การดูดกลืนของสารสีมีค่าสูง ดังนั้นจำนวนการผันกลับประชากริกฤติ จึงมีค่าสูงมาก ขณะที่กิริยาเลเซอร์เริ่มต้น ความเข้มแสงเกิดขึ้นจากการรับกวนตอนเริ่มต้น เนื่องจากการเปล่งแสงตามปกติวิถัย เมื่อความเข้มแสงสูงขึ้นจนเปรียบเทียบได้กับ I_0 และ (t' ซึ่งเกิดขึ้นที่เวลา $t = t_0$ ในรูป 5.14) สารละลายมีสีจะเริ่มฟอกขาว เนื่องจากการอิ่มตัว อัตราการเติบโตของความเข้มแสงเลเซอร์เพิ่มขึ้น เป็นเหตุให้อัตราการฟอกขาวของสารละลายมีสีเพิ่มขึ้นด้วย และเป็นเช่นนี้ไปเรื่อยๆ เมื่อ I_0 เปรียบเทียบได้เป็นค่าน้อย จำนวนการผันกลับประชากรยังคงมีอยู่ภายใต้ตัวกลางเลเซอร์หลังจากสารสีได้ฟอกขาวแล้ว จะเป็นต้องเท่ากับจำนวนการผันกลับประชากรตอนเริ่มต้น (คือเป็นค่าใหญ่มาก) หลังจากการฟอกขาวแล้ว เลเซอร์จะมีกำลังขยายมากกว่าการสูญเสีย แต่ต่อจากนั้นก็จะสร้างคลื่นดลใหญ่ขึ้น (รูป 5.14)

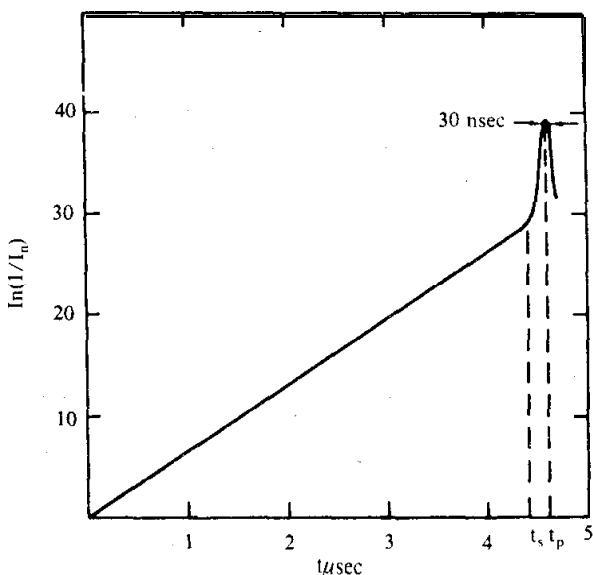

รูป 5.13 แสดงระบบการหมุนของกระจกสำหรับคิวสวิทชิ่ง

ถ้าหากว่าเลเซอร์ทำงานในหมวดเดียว พฤติกรรมทางพฤศัตรูของมันจะห่วงคิวสวิทชิ่งสามารถหาได้จากสมการ (5.15) หรือ (5.17) สำหรับเลเซอร์สามารถระดับและสีระดับตามลำดับ เพื่อความสะดวกจะพิจารณาเพียงกรณีที่เรียกว่า สวิตช์เริ่ว ซึ่งการสูญเสียของโครงเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สั้นกว่าเวลาที่ใช้ในการแพรังสีของเลเซอร์ เนื่องในนี้ตามปกติพบได้จากวิทยาการในข้อ (1) และ (2) ข้างต้น มันสามารถแสดงได้ว่าผลลัพธ์ของทฤษฎีนี้ยังสามารถ

ใช้กับกรณีของสารสีอิมตัว ถ้าหากว่าภาคตัดขวางของมันโตกว่าของวัตถุกิริยามาก

เราจะพิจารณาเลเซอร์สามระดับเป็นอันดับแรก โดยสมมติว่า สำหรับ $t \leq 0$ การสูญเสียมีค่าสูงมากเมื่อเลเซอร์อยู่ต่ำกว่าชีดเริม (คือ $q = 0$ สำหรับ $t \leq 0$) ดังนั้นจากสมการ (5.15 ก) แสดงว่าจำนวนการผันกลับประชากร (สถานะคงตัว) สำหรับ $t \leq 0$ เป็น

รูป 5.14 แสดงพฤติกรรมเวลาสำหรับสำนวนเลเซอร์ความเข้ม 1 โพรบยา 60 ชม. ขึ้นกิวสวิทชิ่งที่เป็นตัวถูกคลื่นอิมตัว เมื่อ I_n เป็นความเข้มของคลื่นรบกวนในหน่วยที่ก่อให้เกิดเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงตามปกติวิสัย มีความกว้างคลื่นคือ (~ 30 นาโนวินาที)

$$N_i = N_i(W_p\tau - 1)/(W_p\tau + 1) \quad \dots \dots \dots (5.59)$$

เราให้ N_i เป็นจำนวนการผันกลับประชากรเริมต้น ซึ่งเป็นจำนวนการผันกลับประชากรของเลเซอร์ก่อนคิวสวิทชิ่งเปิด สมการ (5.59) สามารถทำให้อยู่ในรูปแบบที่ยอมรับได้มากกว่าด้วยวิธีการคำนวณต่อไปนี้ สมมติว่าเลเซอร์ทำงานโดยปราศจากเครื่องปิดเปิดใด ๆ (หรือมีเครื่องปิดเปิดที่เปิดอยู่) จำนวนการผันกลับประชากรวิกฤต N_c กำหนดด้วยสมการ (5.18) และอัตราการยกระดับพลังงานวิกฤต W_{cp} กำหนดด้วยสมการ (5.19) ดังนั้นสมการ (5.59) สามารถเขียนเป็น

$$N_i = N_i \frac{[x(N_t + N_c)/(N_t - N_c) - 1]}{[x(N_t + N_c)/(N_t - N_c)] + 1} \quad \dots \dots \dots (5.60)$$

เมื่อ $x = W_p/W_{cp}$ คือ อัตราส่วนระหว่างอัตราการยกระดับที่แท้จริง W และอัตราการยกระดับบิวิกุต W_{cp} สำหรับเลเซอร์ชนิดเดียวกันที่ไม่มีคิวสวิทชิ่ง ดังนั้นปริมาณ x สามารถพิจารณาได้จากการทดลอง แนะนำ $x >> 1$ จากสมการ (5.60) แสดงว่าจำนวนการผันกลับประชากรสมบูรณ์มากกว่าหรือน้อยกว่าสามารถหาได้ ($N_i = N$)

สมมติให้เครื่องปิดเปิดเมื่อเวลา $t = 0$ เปิดอยู่ สำหรับ $t > 0$ พฤติกรรมต่อมาของมันอธิบายได้ด้วยสมการ (5.15) ด้วยเงื่อนไขตอนเริ่มต้น $N(0) = N_i$ และ $q(0) = q_i$ ในที่นี้ q_i เป็นจำนวนโพตอนเล็กน้อยที่ต้องการทำให้เกิดกิริยาเลเซอร์เริ่มต้น อย่างไรก็ตามสมการนี้สามารถพิจารณาได้ง่ายเมื่อเราคิดว่า เวลาที่ปรากฏอย่างต่อเนื่องของหั้ง $N(t)$ และ $q(t)$ เกิดขึ้นในเวลาสั้น ๆ จนพจน์การยกระดับ $W_p(N_i - N)$ และพจน์ลดระดับ $(N_i + N)/\tau$ ในสมการ (5.15 ก) สามารถละทิ้งได้ ดังนั้นสมการ (5.15) กลายเป็น

$$\dot{N} = -2BqN \quad \dots\dots\dots (5.61 \text{ ก})$$

$$\dot{q} = |V_a BN - (1/\tau_c)|q \quad \dots\dots\dots (5.61 \text{ ข})$$

หากำตوبของสมการเหล่านี้ด้วยเงื่อนไขเริ่มต้น $N(0) = N_i$ และ $q(0) = q_i$ ดังตัวอย่างในรูป 5.15 ซึ่งแสดงพฤติกรรมเวลาของหั้ง $N(t)$ และ $q(t)$ เมื่อกับที่คำนวณได้ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ จำนวนการผันกลับประชากร N_p เกิดตรงยอดของคลื่นดลเลเซอร์สามารถหาได้จากสมการ (5.61 ข) โดยให้ $q = 0$ เราพบว่า

$$N_p = 1/V_a B \tau_c \quad \dots\dots\dots (5.62)$$

ซึ่งได้เหมือนกับจำนวนการผันกลับประชากรบิวิกุตสำหรับการทำงานของคลื่นต่อเนื่อง สมการ (5.61) ไม่สามารถหาคำตوبด้วยการวิเคราะห์ แต่มันสามารถเปลี่ยนรูป กลายเป็นแบบไม่มีขนาดได้ โดยกำหนดตัวแปรที่ไม่มีขนาดขึ้นมาดังนี้

$$t^* = t/\tau_c \quad \dots\dots\dots (5.63)$$

$$\text{และ } \phi = q/N_p V_a \quad \dots\dots\dots (5.64 \text{ ก})$$

$$\eta = N / N_p \quad \dots\dots\dots (5.64 \text{ ข})$$

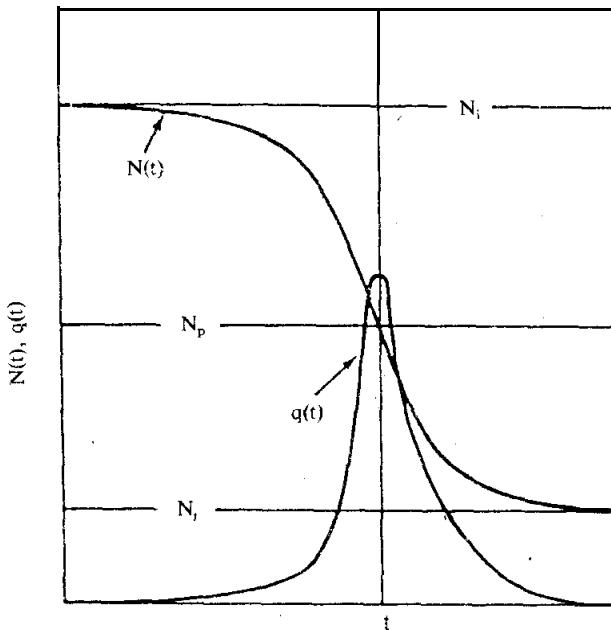
ดังนั้น สมการ (5.61) กลายเป็น

$$\frac{d\eta}{dt^*} = -2\phi\eta \quad \dots\dots\dots (5.65 \text{ ก})$$

$$\frac{d\phi}{dt^*} = (\eta - 1)\phi \quad \dots\dots\dots (5.65 \text{ ข})$$

เมื่อนำเข้าเริ่มต้นในขณะนี้คือ $\eta_i = N_i/N_p$ และ ϕ_i เท่ากับเลขจำนวนเต็มมาก ($N_p V_a$ เป็นเลขจำนวนใหญ่มาก เช่น $N_p V_a = 6.6 \times 10^{15}$ ในรูป 5.10) เมื่อค่าของ ϕ_i ที่เราเลือกไม่สามารถมีผลต่อพุทธิกรรมเวลาของคลื่นด้วยวิธีซึ่งจากสมการ (5.65) เห็นได้ชัดว่า มันมีคำตอบเป็นฟังก์ชันของ t^* และ η_i เท่านั้น คือ

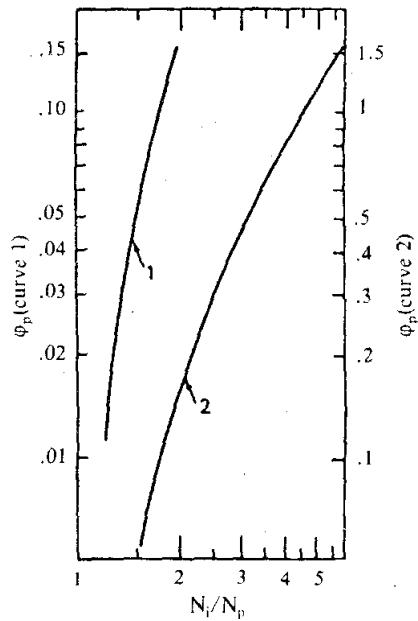
$$\begin{aligned}\phi &= \phi(t^*, \eta_i) \\ \eta &= \eta(t^*, \eta_i)\end{aligned} \quad \dots \dots \dots (5.66)$$

รูป 5.15 แสดงการเปลี่ยนแปลงของจำนวนการผันกลับรังษี $N(t)$ และจำนวนฟอกอนหั้งหมัดของฟ่อง $q(t)$ สำหรับการทำงานของคิวสวิตซ์

ดังนั้นค่าของ ϕ_p และเวลาคลื่นดลขึ้น t_r^* และเวลาคลื่นดลตก t_f^* ต่างขึ้นกับ η_i เท่านั้น ทั้งสิ้น รูป 5.16 แสดงเส้นตรงของ ϕ_p เทียบกับ η_i ในขณะที่รูป 5.17 และรูป 5.18 แสดงเส้นตรงของ t_r^* และ t_f^* เทียบกับ η_i ตามลำดับ ปริมาณ t_r^* และ t_f^* ที่กำหนดในที่นี้ คือเวลาที่คิดจากยอดของคลื่นดลจนถึงจุดครึ่งกำลัง (half-power point) ของมัน ปริมาณเหล่านี้หาได้จากการคำนวณ ให้สังเกตว่าที่ค่า η_i , t_r^* ได้ ๆ มีค่าน้อยกว่า t_f^* (นั่นคือคลื่นดลแรงไม่สมมาตร) พังก์ชัน $\phi_p = \phi_p(\eta_i)$ หาได้จากการวิเคราะห์ โดยใช้ตัวส่วนของสมการ (5.65 ก) และ (5.65 ข) และอินติเกรตผลลัพธ์ที่ได้ เราพบว่า

$$\phi - \phi_i = \frac{1}{2} \left(\ln \frac{\eta}{\eta_i} - (\eta - \eta_i) \right) \quad \dots \dots \dots (5.67)$$

รูป 5.16 แสดงเส้นโค้งของยอดปกติของจำนวนไฟฟ่อนในพรง ϕ_p เทียบกับอัตราส่วนของจำนวนการผันกลับประชากรเริ่มต้น N_i กับจำนวนการผันกลับประชากรครุยอด N_p

ที่ยอดของคลื่นดอมมี $\eta_p = 1$ และถ้าเราลงทะเบียน ϕ_i สมการ (5.67) จะให้

$$\phi_p = \frac{1}{2} \left(\frac{N_i}{N_p} - 1 - \ln \frac{N_i}{N_p} \right) \quad \dots \dots \dots (5.68)$$

กำลังส่องออกทั้งหมด (คือผลรวมของกำลังของสองลำแสงส่องออก) กำหนดด้วยสมการ (5.24) ดังนั้นกำลังที่ยอดกำหนดด้วย

$$P_p = \frac{\hbar\omega\phi_p}{B\tau_u\tau_c} = (\gamma_u\gamma) \left(\frac{V_a}{\sigma\ell} \right) \left(\frac{\hbar\omega c}{d} \right) \phi_p \quad \dots \dots \dots (5.69)$$

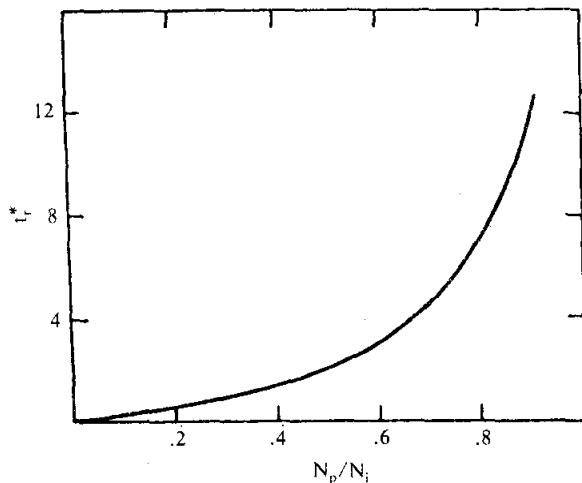
ในที่นี้ เราได้ใช้สมการ (5.62), (5.64) และ (5.11) ด้วย กำลังส่องออกจากกระเจียบเพียงแผ่นเดียว (คือกำลัง P_1 จากกระเจียบ 1) กำหนดด้วยสมการ (5.25) จากสมการ (5.24) เราได้ผลลัพธ์งานส่องออกเป็น

$$E = \frac{\hbar\omega}{\tau_u} \int_{-\infty}^{+\infty} q dt = \left(\frac{\gamma_u}{\gamma} \right) \hbar\omega N_p V_a \int_{-\infty}^{+\infty} \phi dt^* \quad \dots \dots \dots (5.70)$$

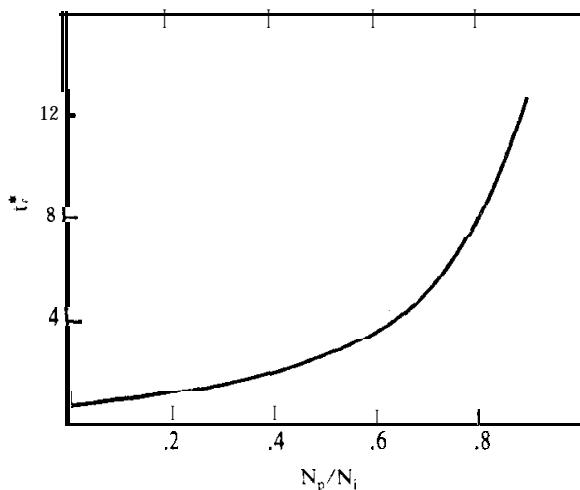
การอนติเกรตในสมการ (5.70) สามารถทำได้ง่ายโดยอนติเกรตสมการ (5.65 ข) ทั้งสองข้าง และใช้สมการ (5.65 ก) และเงื่อนไขที่ว่า $\phi(t^* = \infty) = \phi(t^* = -\infty) = 0$ เรา

พบว่า $\int \phi dt^* = (\eta_i - \eta_f)/2$ และจากสมการ (5.70) กลายเป็น

$$E = \left(\frac{\gamma_0}{\gamma} \right) \hbar \omega V_a \frac{N_i - N_f}{2} \quad \dots\dots\dots (5.71)$$

รูป 5.17 แสดงสัมประสิทธิ์ของเวลาคืนคืนของ t^* เมื่อยกเทียบกับ N_p/N_i [ได้จากข้อมูลตัวเลขของเวกเนอร์และเลงเยล (Wagner and Lengyel)]

รูป 5.18 แสดงสัมประสิทธิ์ของเวลาคืนคืนของ t^* เมื่อยกเทียบกับ N_p/N_i (ได้จากข้อมูลตัวเลขของเวกเนอร์และเลงเยล)

เมื่อ N_i เป็นจำนวนการผันกลับประชากรสุดท้าย กล่าวคือเป็นจำนวนการผันกลับประชากรที่เหลืออยู่ในวัตถุกิริยาหลังจากคลื่นดลได้สิ้นสุดลง (ดูรูป 5.15) สมการ (5.71) ให้สังเกตว่า $N - N_i$ คือจำนวนการผันกลับประชากรที่หายไป และจำนวนนี้สามารถสร้างจำนวนไฟต่อน

ได้เท่ากับ $(N_i - N_f)V_a/2$ เพื่อคำนวณค่า E จากสมการ (5.71) มันจึงจำเป็นต้องทราบค่าของ N_f ก่อน ซึ่งสามารถหาได้จากสมการ (5.67) โดยให้ $t = \infty$ เมื่อ $\phi(\infty) = 0$ เราได้

$$\frac{N_i - N_f}{N_i} = \frac{N_p}{N_i} \ln \frac{N_i}{N_f} \quad \dots \dots \dots (5.72)$$

ซึ่งได้ N_i/N_f เป็นพังก์ชันของ N_p/N_i ประมาณ $(N_i - N_f)/N_i$ ที่ปรากฏในสมการ (5.72) เรียกว่า ตัวร่วมการผันกลับประชากรที่มีประโยชน์ [inversion (or energy) utilization factor] รูป 5.19 แสดงเส้นโค้งของตัวร่วมการผันกลับประชากรที่มีประโยชน์เทียบกับ N/N_p ให้สังเกตว่า ส่วน率ค่าของ N/N_p เป็นค่าใดๆ ตัวร่วมนี้มีแนวโน้มเข้าใกล้หนึ่ง

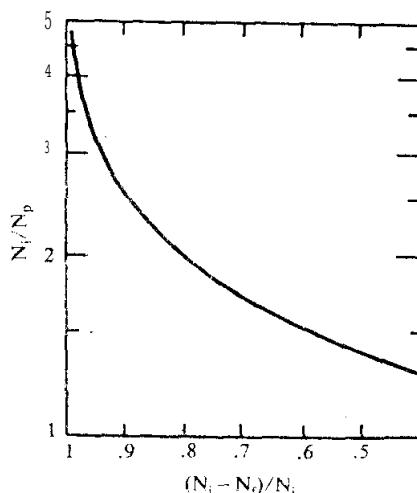
สำหรับเลเซอร์สีระดับเร้าต้องใช้สมการ (5.17) จำนวนการผันกลับประชากรในกรณีนี้คือ |กำหนดให้ $N = q = 0$ ในสมการ (5.17 ข)|

$$N_i = N_p W_p \tau / (1 + W_p \tau) \quad \dots \dots \dots (5.73)$$

และจำนวนการผันกลับประชากรที่ยอดของคลื่นดล |ให้ $q = 0$ ในสมการ (5.17 ข)|

กำหนดด้วย

$$N_p = 1/V_a B \tau_c \quad \dots \dots \dots (5.74)$$

รูป 5.19 ตารางเก็บตัวร่วมผลัจงานที่มีประโยชน์ $(N_i - N_f)/N_i$ กับ N_p/N_i

ถ้าเลเซอร์ทำงานโดยไม่มีคิวสวิทชิ้ง จำนวนการผันกลับประชากรขีดเริ่ม จะเป็น |ให้ $q = 0$ ในสมการ (5.17 ข)|

$$N_c = 1/V_a B \tau_c = N_p \quad \dots \dots \dots (5.75)$$

และอัตราการยกระดับขีดเริ่ม W_{cp} ซึ่งให้ $\tau = q = 0$ ในสมการ (5.17 ก) จะเป็นดังนี้

$$N_c = N_i W_{cp} \tau / (1 + W_{cp} \tau) \quad (5.76)$$

ตามปกติในเลเซอร์สีระดับมี $W_{cp} \tau \ll 1$ (ดูตัวอย่าง Nd/YAG และ Ne) และ $W_p \tau \ll 1$ ด้วย จากสมการ (5.73), (5.75) และ (5.76) ได้ว่า

$$N_i/N_p = N_i/N_c = W_p/W_{cp} \quad \dots \dots \dots (5.77)$$

ซึ่งได้ปริมาณ N_i/N_p เป็นพังก์ชันของอัตราส่วนระหว่างอัตราการยกระดับที่แท้จริง W_p ต่ออัตราการยกระดับขีดเริ่ม W_{cp}

สำหรับ $t > 0$ เราสามารถถึงพจน์การยกระดับและพจน์การลดระดับในสมการ (5.17 ก) ได้ ถ้าเรากำหนด

$$t^* = t/\tau_c \quad \dots \dots \dots (5.78 \text{ ก})$$

$$\eta = N/N_p \quad \dots \dots \dots (5.78 \text{ ข})$$

$$\phi = q/2N_p V_a \quad \dots \dots \dots (5.78 \text{ ค})$$

[ให้สังเกตว่าสมการ (5.78 ค) และ (5.64 ก) ต่างกันที่ตัวร่วมเลข 2] ซึ่งจะได้สมการ (5.65) อีกรุ่นหนึ่ง ดังนั้นผลลัพธ์ทั้งหมดที่หาได้จากสมการ (5.65) เป็นต้นมา ยังคงเป็นเช่นเดียวกัน และโดยเฉพาะรูป 5.16 ถึง 5.19 ยังคงใช้ได้กับกรณีนี้ ถ้าหากว่าเราใช้สมการ (5.77) เพื่อหา N_i/N_p

ก่อนที่จะจบหัวข้อคิวสวิทชิ้งนี้ เรายังจะกล่าวถึงวิทยาการอื่นของคิวสวิทชิ้งที่มีประโยชน์ เรยกว่า การทำงานของคลื่นลูกหลาน (pulse – transmission-mode) (PTM) วิธีนี้ รวมถึงคิวสวิทชิ้งในตอนแรก กล่าวคือเลเซอร์ประกอบด้วยกระจากสะท้อนแสงได้ 100 เปอร์เซ็นต์ อยู่ตรงปลายทั้งสองข้างของโครง แล้วเมื่อความเข้มแสงถึงยอดของคลื่นลูกสวิตช์เปิดกันทีละปั๊ง รวดเร็วที่ข้างใดข้างหนึ่งของกระจาก ให้แสงส่องออกทั้งหมดโดยไม่มีการสะท้อนเลย ด้วยวิธีนี้ พลังงานของแสงภายในโครงสามารถปลดปล่อยออกได้หมดในเวลาเพียงช่วงเคลื่อนที่หนึ่งรอบของโครง (1-4 นาโนวินาที)

5.4.4 การยึดหมวด (Mode Locking)

จากหัวข้อ 5.4.2 เราทราบว่าเมื่อมีหลายหมวดออสซิลเลตพร้อมกัน พฤติกรรมเวลาของเลเซอร์อยู่ในรูปแบบของยอดแหลมไม่เป็นระเบียบต่าง ๆ กัน เมื่อหมวดไม่ออสซิลเลตตาม

ปกติที่เวลาเดียวกัน (หรือเปรียบเทียบกับอัมปลิจูด) หรือเมื่อเฟสของพวงมันมีค่าต่างกันมากหรือน้อย อย่างไรก็ตามยังมีปรากฏการณ์ที่น่าสนใจมากสามารถเกิดขึ้นได้เมื่อหมวดด่าง ๆ ถูกบังคับให้ออสซิลเลตพร้อมกันด้วยอัมปลิจูดและเฟสยึดไว้ของมัน การทำงานชั่วขณะจะเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขเหล่านี้ เรียกว่า การทำงานยึดหมวด (mode locked operation)

ตัวอย่างที่ตรงกับกรณีโดยเฉพาะคือ กรณีของหมวดตามยาว $2N+1$ ออสซิลเลตด้วยอัมปลิจูดเท่ากับ E_0 เราสมมติให้เฟส ϕ_k ของหมวดเป็นไปตามความสัมพันธ์

$$\Phi_k - \Phi_{k-1} = \alpha \quad \dots \dots \dots (5.79)$$

เมื่อ α เป็นค่าคงที่ สนามไฟฟ้าทั้งหมด $E(t)$ ของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (ที่จุดใด ๆ ภายในหรือภายนอกของโครงสร้าง) สามารถเขียนเป็น

$$E(t) = \sum_{l=-N}^{+N} E_0 \exp\{i[(\omega_0 + l\Delta\omega)t + l\alpha]\} \quad \dots \dots \dots (5.80)$$

เมื่อ ω_0 เป็นความถี่ศูนย์กลาง และ $\Delta\omega$ คือความถี่ต่างกันระหว่างหมวดอยู่ถัดกันเพื่อความสะดวกเรามงต้องให้เฟสของหมวดคุณย์กลางเป็นศูนย์ จากบทที่ 4 เราได้ว่าสำหรับความยาวของโครงสร้างเป็น d $\Delta\omega$ จะเป็นค่าคงที่กำหนดด้วย

$$\Delta\omega = \pi c/d \quad \dots \dots \dots (5.81)$$

ดังนั้น ในสมการ (5.80) เราได้ว่า

$$E(t) = A(t) \exp(i\omega_0 t) \quad \dots \dots \dots (5.82)$$

$$\text{เมื่อ } A(t) = E_0 \frac{\sin[(2N+1)(\Delta\omega t + \alpha)/2]}{\sin[(\Delta\omega t + \alpha)/2]} \quad \dots \dots \dots (5.83)$$

ดังนั้น $E(t)$ ประพฤติเหมือนกับเป็นคลื่นพาหะรูปไซน์ที่มีคุณย์กลางความถี่หมวด ω_0 และอัมปลิจูด $A(t)$ ประมาณเวลาตามสมการ (5.83) กำลังส่งออกในที่นี้จะเป็น $A^2(t)$ ดูตัวอย่างในรูป 5.20 สำหรับหมวดออสซิลเลต $2N+1 = 7$

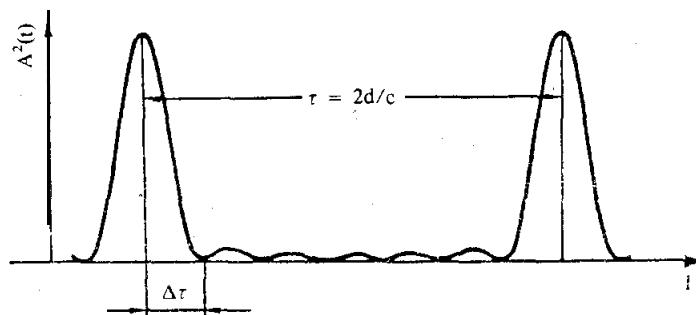
จากผลของการเงื่อนไขการยึดเฟสในสมการ (5.79) ทำให้หมวดเหล่านั้นแทรกซ้อนกันสร้างคลื่นแสงช่วงสั้นขึ้นมา คลื่นดังกล่าวที่สุดเกิดขึ้นเมื่อพจน์หารในสมการ (5.83) หายไป ดังนั้นสองคลื่นดังที่เกิดถัดกันห่างกันด้วยเวลา

$$\tau = 2\pi/\Delta\omega = 2d/c \quad \dots \dots \dots (5.84)$$

เป็นเวลาที่เกิดขึ้นสำหรับการวิ่งครบหนึ่งรอบโพรง ดังนั้นพฤษติกรรมการออสซิลเลตสามารถมองเป็นคลื่นเดลไได้ด้วยซึ่งเคลื่อนที่กลับไปกลับมาภายในโพรง จากสมการ (5.83) เราพบว่าเวลาต่างกัน $\Delta\tau$ ระหว่างยอดของคลื่นเดลและมีอัมปลิจูดเป็นศูนย์ครั้งแรก กำหนดด้วย

$$\Delta\tau = \frac{1}{\Delta\nu_{osc}} \quad \dots\dots\dots (5.85)$$

เมื่อ $\Delta\nu_{osc} = (2N+1)\Delta\omega/2\pi$ คือແບกວ้างของการออสซิลเลตทั้งหมด ความกว้าง τ_p ของคลื่นเดล (FWHM) ประมาณได้เท่ากับ $\Delta\tau$ ด้วย ดังนั้นคลื่นเดลชั่งสั้น ๆ จึงต้องการແບกกว้างการออสซิลเลตໂຕ ๆ ແບกกว้างนี้ไม่สามารถถกกว้างเกินกว่าແບกกว้างขยายของเลเซอร์ เช่น เลเซอร์ก้าซไม่สามารถได้คลื่นเดลสั้นกว่า 1 นาโนวินาที อย่างไรก็ตามเลเซอร์สภาวะของแข็งสามารถได้คลื่นเดลของ 1 พิโตรวินาที (psec) หรือสั้นกว่าได้ นอกจากนั้นยอดสูงของกำลังยังสามารถได้ด้วยวิธีนี้ ซึ่งยอดของกำลังแปรโดยตรงกับ $(2N+1)^2 A^2$ หรืออีกนัยหนึ่ง สำหรับเฟสที่ไม่แน่นอน กำลังเป็นผลบวกของกำลังในหมวดต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้จึงแปรโดยตรงกับ $(2N+1)^2 A^2$ กำลังที่ยอดสูงขึ้นจึงเนื่องจากการยึดหมวดเท่ากับจำนวนหมวดที่ยึดไว้ซึ่ง สำหรับเลเซอร์สภาวะของแข็งอาจจะเป็นช่วงระหว่าง 10^3 และ 10^4 ในขณะเดียวกันกำลังเฉลี่ยไม่มีผลกระทบจากการยึดหมวด

รูป 5.20 พฤษติกรรมเวลาของสนามไฟฟ้าอัมปลิจูดยกกำลังสองสำหรับกรณีของเจ็คหมวดออสซิลเลตมีเฟสยึดไว้ และอัมปลิจูดเท่ากันทุกหมวด

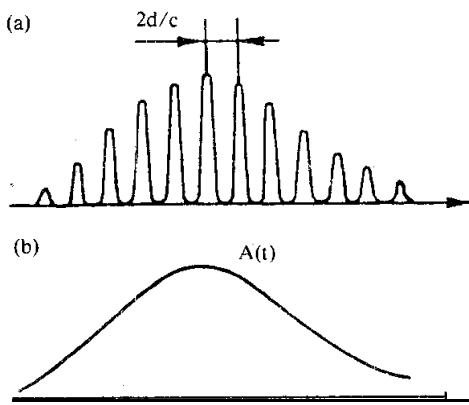
5.4.4.1 วิธีการยึดหมวด

วิธีการยึดหมวดที่ขอบใช้กันทั่ว ๆ ไปเป็นไปตามวิธีหนึ่งวิธีใดดังต่อไปนี้ คือ (1) การยึดหมวดด้วยมอคูลเตอร์กิริยา (active modulator) ขับให้เคลื่อนที่ด้วยสัญญาณจากภายนอก (การยึดหมวดกิริยา) และ (2) การยึดหมวดด้วยวัสดุทัศนไมเชิงเส้นที่เหมาะสมชนิดหนึ่ง (การยึดหมวดเฉียบ)

วิธีแรกโดยสมมติว่าเราใส่เม็ดดูเลเตอร์ตัวหนึ่งเข้าไปในพองและให้สัญญาณเข้าไปขับเคลื่อนให้มันเคลื่อนที่มันจะสร้างคลื่นรูปไซน์มีการสูญเสียไปตามเวลาที่ความถี่ $\Delta\omega'$ ถ้า $\Delta\omega' \neq \Delta\omega$ การสูญเสียนี้ก็คือพลังงานการผสมอัมปลิจูดของแต่ละหมวดพอง ถ้า $\Delta\omega' = \Delta\omega$ แต่ละหมวดจะมีการผสมอัมปลิจูดเป็นแทนกร่าง (side band) ซึ่งมีจุดร่วมกับความถี่ของหมวดตัดไป ด้วยเหตุนี้มันจะเลิกเปลี่ยนกำลังกันระหว่างสองหมวดติดกัน ดังนั้นเฟสของหมวดห้องหมอดจึงถูกยืดไว้ การยึดหมวดแบบนี้ก็คือการยึดหมวดเออเม็ม (AM) สามารถแสดงความสัมพันธ์เพลสตังในสมการ (5.79) ถ้าเม็ดดูเลเตอร์วางใกล้ชิดกับกระจากข้างใดข้างหนึ่ง มันมีวิธีที่จะเลือกการยึดหมวดได้สองวิธีด้วยเม็ดดูเลเตอร์กิริยา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวเม็ดดูเลเตอร์ซึ่งมีเส้นทางเดินของเส้นผสมกันที่ความถี่ $\Delta\omega$ ในกรณีมันจะมีการยึดเฟสด้วยวิธีต่างจากวิธีในสมการ (5.79) เราสามารถหาคลื่นดูลซึ่งสัมผัสได้ซึ่งมีช่วงเวลาขนาดเป็นส่วนกลับของแอบกัวงออสซิลเลตเมื่อตัวเม็ดดูเลเตอร์นี้สร้างการผสมของความยาวพองขึ้นเป็นเหตุให้ความถี่อภินาทของมันผสมกัน การยึดหมวดแบบนี้เรียกว่าการยึดหมวดเออฟเอ็ม (FM)

เพื่อแสดงการยึดหมวดเนื้อyle ให้เราสมมติว่ามีตัวดูดกลืนอิมตัวที่เหมาะสมตัวหนึ่งวางอยู่ในพองเลเซอร์ เพื่อที่จะเข้าใจว่าตัวดูดกลืนที่เหมาะสมทำให้เกิดการยึดหมวดได้อย่างไร ให้เราพิจารณาหมวดเลเซอร์สองหมวดที่มีแกนอยู่ติดกัน ถ้าหมวดห้องสองของมันกำลังออสซิลเลต synonym ของมันจะทำอันตรกิริยากับตัวดูดกลืนอิมตัวเหมาะสมทำให้เกิดความแตกต่างของจำนวนประชากรของหมวดห้องระหว่างระดับล่างและระดับบน บรรจุด้วยพจน์ออสซิลเลตที่ความถี่ต่างกันระหว่างห้องสองหมวด* พจน์นี้ใช้แทนการสูญเสียของการเปลี่ยนแปลงตามเวลาภายในพอง ดังนั้นแต่ละหมวดจะคู่ควรกับอิทธิพลของหมวดข้างเคียง เป็นที่แน่ชัดว่าความสามารถสร้างความแตกต่างจำนวนประชากรประมาณเวลาในตัวดูดกลืนถ้าเวลาลดระดับของตัวดูดกลืน ที่เร็ว กว่าส่วนกลับของความถี่หมวดห่างกัน คงจำได้ว่าสารสืบอิมตัวสร้างเป็นคิวสวิตชิงได้ด้วยถ้าภาคตัดขวางของการเปลี่ยนแปลงโดยว่าภาคตัดขวางของวัตถุเลเซอร์มาก ดังนั้นพฤติกรรมเวลาของกำลังส่งออกจะแสดงคิวสวิตชิงพร้อมทั้งการยึดหมวดด้วยเมื่อนั้นในรูป 5.21a ซึ่งแสดงการแทรกสอดของหมวดออสซิลเลต พฤติกรรมเวลาของแต่ละหมวดได้แสดงในรูป 5.21b

*จากสมการ (2.126) เรามี ($\text{สำหรับ } I \ll I_c$) $\Delta N = N_c |I - (I/I_c)|$ เมื่อ N_c ไฟฟ้าห้องหมอด $E(I)$ เป็นผลรวมของสนามทั้งสองหมวด ความเข้ม $I \propto E(I)$ ด้วยเหตุนี้ ΔN จะมีพจน์ออสซิลเลตที่ความถี่ต่างกันระหว่างห้องสองหมวด

รูป 5.21 (a) แสดงพุติกรรมทางเวลาสำหรับแสงส่องออกเนื่องจาก การกระตุ้นด้วยคิวตัวตัวชี้และ การยึดหมวดของ เลเซอร์ (b) พุติกรรมเวลาของแต่ละหมวดของสีคลอก

5.4.4.2 ทฤษฎีของการยึดหมวดกิริยา

ต่อไปเรามาพิจารณาทฤษฎีของการยึดหมวดกิริยา สำหรับรายละเอียดของทฤษฎีหมวดเดี่ยวจะพิจารณาในบทที่ 7 เราทราบแล้วว่าเมื่อมีการยึดหมวดคลื่นเดลแสงจะอยู่ห่างกันด้วยเวลาเท่ากับเวลาที่ใช้สำหรับวิ่งรอบโพรงไปกลับหนึ่งรอบ คลื่นเดลแสงคลื่นหนึ่งที่จุดใดๆ เป็นส่วนหนึ่งของขบวนคลื่นเดลที่เกิดขึ้นแต่ละคลื่นเดลอยู่ห่างกันด้วยเวลาที่ใช้เคลื่อนที่ไปกลับหนึ่งรอบของโพรง พุติกรรมการยึดหมวดนี้เราจะอธิบายในช่วงของเวลามากกว่าในช่วงความถี่ ในช่วงเวลาเราสามารถปรับปรุงเป็นทฤษฎีของการยึดหมวดต่อเนื่องโดยให้คลื่นเดลถูกสร้างขึ้นด้วยตัวของมันเองหลังจากวิ่งรอบโพรงไปกลับหนึ่งรอบ เราสมมติให้คลื่นเดลมีรูปร่างเป็นแบบเก้าส์เชียนทั่วไป ดังนั้นสนามไฟฟ้าของคลื่นเดลแสงกำหนดเป็น

$$E_1(t) = E_0 \exp[-\alpha t^2 + i(\omega_0 t + \beta t^2)] \quad \dots \dots \dots (5.86)$$

ω_0 คือความถี่ที่ศูนย์กลางของสั้นโถงกำลังขยาย และ α, β ใช้อธิบายพุติกรรมเวลาของอัมปลิจูดและความถี่ของสนามตามลำดับ ความเข้มของคลื่นเดลมีความกว้างเวลา (FWHM) กำหนดด้วย

$$\tau_p = [(2 \ln 2)/\alpha]^{\frac{1}{2}} \quad \dots \dots \dots (5.87)$$

ในขณะที่ความถี่ของมันกำหนดด้วย $\omega_0 + 2\beta\tau_p$

ปริมาณ α และ β เป็นค่าคงที่ เพื่อความสะดวกเราจะพิจารณากรณีของเลเซอร์ วงแหวน (รูป 5.22a) และสมมติให้คลื่นเดลแสงเคลื่อนที่เพียงทิศทางเดียวเท่านั้น (คือทิศทาง

หมุนตามนาฬิกา) โดยปกติกรณีที่นำสินใจมากที่สุดก็คือกรณีเมื่อความกว้างคลื่นดล τ_p น้อยกว่า $2d/c$ มาก ๆ เมื่อ $2d$ เป็นความยาวของเส้นรอบวงแหวน กรณีนี้โครงสร้างเลเซอร์ยึดหมุดมีรูปดังแสดงในรูป 5.22b ให้สังเกตว่าสำหรับข้อสมมติตามสมการ (5.86) เราต้องการคลื่นดลที่ยังคงรูปเป็นแบบเก้าส์เชียนทั่วไปขณะที่เคลื่อนผ่านวัตถุกิริยาและอยู่ภายใต้มอคูลเตอร์ ดังนั้นเราจะใช้ข้อสมมติต่าง ๆ เพื่อให้มันคงรูปเป็นเช่นนั้น

เรามาพิจารณาหมวดเดอเอ็ม เราให้ $G(\omega)$ เป็นการขยายอัมปลิจูด (ของสนามไฟฟ้า) ต่อการเคลื่อนผ่านสารกิริยา และจากข้อสมมติฐานที่ว่าเวลาของการลดระดับเลเซอร์นานกว่าเวลาที่ใช้วงรอบไฟฟ้าไปกลับหนึ่งรอบ มันสามารถแสดงว่า

$$G(\omega) = \exp\{(\gamma_0/2)/[1 + i(\omega - \omega_0)T_2]\} \quad \dots \dots \dots (5.88)$$

เมื่อ γ_0 คือกำลังขยายของการรีบมต่อการผ่านหนึ่งครั้งที่ $\omega = \omega_0$ และ T_2 สัมพันธ์กับความกว้างเส้นของเส้นโค้งการขยาย (ดูรูป 2.7) เมื่อคลื่นดลเป็นแบบเก้าส์เชียนมีผลลัพธ์เป็นการแปลงฟูเรียร์ (Fourier transform) $E_1(\omega)$ ของมัน จะเป็นแบบเก้าส์เชียนด้วย หลังจากเคลื่อนที่ผ่านวัตถุกิริยา การแปลงฟูเรียร์ของคลื่นดลจะกลายเป็น $E_2(\omega) = E_1(\omega)G(\omega)$ ปริมาณนี้จะเป็นพังก์ชันแก๊สเชียนต่อเมื่อ $G(\omega)$ เป็นพังก์ชันแก๊สเชียน ดังนั้นเราขยายพจน์ภายใต้เงื่อนไขที่เป็นเชิงลขของสมการ (5.88) ออกเป็นอนุกรมยกกำลังของ $(\omega - \omega_0)$ จะได้

$$G(\omega) = \exp\{(\gamma_0/2)[1 - i(\omega - \omega_0)T_2 - (\omega - \omega_0)^2 T_2^2]\} \quad \dots \dots \dots (5.89)$$

ซึ่งเป็นพังก์ชันแก๊สเชียนทั่วไป ให้สังเกตว่าสมการ (5.89) จะเชื่อถือได้ถ้าความกว้างของคลื่นดลมีค่า้น้อยกว่าความกว้าง $\Delta\omega_0 = 2/T_2$ ของเส้นโค้งกำลังขยาย ดังนั้นมันจะเป็นจริงต่อเมื่อ

$$(\Delta\omega_0\tau_p) \gg 1 \quad \dots \dots \dots (5.89a)$$

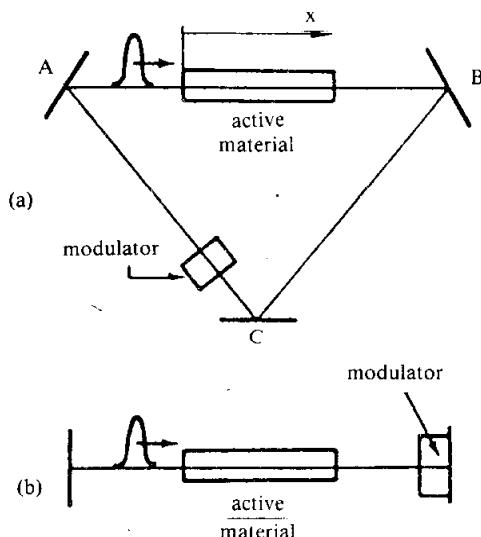
เรามาพิจารณาคลื่นดลเคลื่อนที่ผ่านมอคูลเตอร์ ถ้าเราให้การสูญเสียของมอคูลเตอร์เป็น $\gamma_m(t)$ เราสามารถเขียน

$$\gamma_m = \delta(1 - \cos \Delta\omega t) = 2\delta \sin^2(\Delta\omega t/2) \quad \dots \dots \dots (5.90)$$

เมื่อ δ คือการสูญเสียมากที่สุดของมอคูลเตอร์ และ $\Delta\omega$ คือความถี่ของมอคูลเตอร์ (ซึ่งเราให้เท่ากับความถี่แตกต่างระหว่างหมุดที่อยู่ติดกัน) การส่งผ่านมอคูลเตอร์ T_m เขียนได้เป็น

$$\begin{aligned} T_m &= 1 - \gamma_m \approx \exp(-\gamma_m) \\ &= \exp[-26 \sin^2(\Delta\omega t/2)] \end{aligned} \quad \dots \dots \dots (5.91)$$

มันแสดงว่าคลื่นดลเคลื่อนผ่านมอڈูลเตอร์ได้มีการสูญเสียเป็นศูนย์ (คือที่เวลา $t = 0$) สมการ (5.91) สามารถประมาณได้เป็น

รูป 5.22 (a) เกสเซอร์วิ่งแหวนคิดหมวดกิริยา ก้าวรายให้ความยาววงแหวน ABC เป็น $2d$ ความถี่อิเล็กทรอนิกส์ได้จาก เมื่อนำไป $2kd = 2n\pi$ ทำให้ $\omega_n = n\pi c/d$ ของหมวดความยาวตัดกันมีความถี่ต่างกัน $\Delta\omega = \pi c/d$ (b) การ คิดหมวดกิริยาในโครงสร้างท่อนเกลือร์กระบอกฐานสองแผ่น

$$T_m \approx \exp(-\delta(\Delta\omega)^2 t^2 / 2) \quad \dots \dots \dots (5.92)$$

ซึ่งเป็นพังก์ชันแก๊สเชียน หลังจากผ่านมอڈูลเตอร์แล้วคลื่นดล $E_3(t)$ กำหนดด้วย

$$E_3(t) = E_2(t) T_m(t) \quad \dots \dots \dots (5.93)$$

เป็นพังก์ชันแก๊สเชียนพังก์ชันหนึ่ง ให้สังเกตว่าสมการ (5.92) เชือก็ได้ถ้าหากว่า

$$\tau_p \ll 2d/c \quad \dots \dots \dots (5.92g)$$

เมื่อ $2d$ คือความยาวรอบวงแหวน สำหรับคลื่นดล $E_4(t)$ หลังจากเคลื่อนที่รอบ โครงสร้างกลับหนึ่งรอบเขียนได้เป็น

$$E_4(t) = [\exp(-\gamma/2)] E_3(t) \quad \dots \dots \dots (5.94)$$

เมื่อ γ คือกำลังสูญเสียของการทึบต่อการผ่านหนึ่งครั้งกำหนดด้วยสมการ (5.7) จาก เมื่อนำไปว่า $E_4(t) = E_1(t)$ และข้อสมมติฐานสองสามข้อรวมถึงเงื่อนไขสมการ (5.89g) ด้วย เราได้

$$\alpha = \left(\frac{\delta}{2\gamma_0} \right)^{\frac{1}{2}} \frac{\Delta\omega \Delta\omega_0}{4} \quad \dots \dots \dots (5.95g)$$

$$\beta = 0 \quad \dots\dots\dots (5.95\text{a})$$

$$\gamma_0 = \gamma \quad \dots\dots\dots (5.95\text{b})$$

เมื่อ $\Delta\omega_0 = 2/T_2$ สมการ (5.95a) ให้ช่วงเวลาคลื่นดลเป็น τ_p สมการ (5.95a) แสดงว่า คลื่นดลไม่มีการกวนความถี่ไปอย่างรวดเร็ว และสมการ (5.95c) บ่งบอกเงื่อนไขว่าการขยายอิมตัว γ_0 จะเท่ากับการสูญเสียที่แน่นอนของโพรง

สำหรับกรณีการยึดหมวดเอ็มสามารถทำด้วยวิธีเดียวกัน โดยสมมติคลื่นดลกำหนดด้วยสมการ (5.86) อีกครั้งหนึ่ง การขยายอัมปลิจูดต่อการผ่านไปหนึ่งครั้งกำหนดด้วย สมการ (5.89) ในขณะนี้การผลทำให้เกิดการย้ายเฟสเบรคตามเวลา $\Delta\phi$ สำหรับการผล คลื่นรูปไซน์เราได้

$$\Delta\phi = \delta \cos(\Delta\omega t) \quad \dots\dots\dots (5.96)$$

ในการนี้ที่คลื่นดลเคลื่อนผ่านมอคูลเตอร์ในขณะที่มีการย้ายเฟส $\Delta\phi$ เป็นค่าสูงสุด (หรือต่ำสุด) ดังนั้นเราจะสมมติให้คลื่นดลเคลื่อนผ่านมอคูลเตอร์เมื่อเวลา $t = 0$ การส่งผ่านของมอคูลเตอร์สามารถเขียนเป็น

$$T_m = \exp(i\Delta\phi) = C \exp[-i\delta(\Delta\omega)^2/2] \quad \dots\dots\dots (5.97)$$

เมื่อ $C = \exp i\delta$ T_m ขณะนี้เป็นฟังก์ชันแก๊สเชิงทั่วไป คลื่นดลจะเป็นแก๊สเชิง หลังจากผ่านมอคูลเตอร์แล้วและเป็นไปตามสมการ (5.93) โดยใช้สมการ (5.94) อีกครั้งหนึ่ง พร้อมกับเงื่อนไข $E_4(t) = E_1(t)$ เราพบว่า

$$\alpha = \beta = \left(\frac{\delta}{2\gamma_0}\right)^{\frac{1}{2}} \left(\frac{\Delta\omega\Delta\omega_0}{4}\right) \quad \dots\dots\dots (5.98\text{a})$$

$$\gamma_0 = \gamma \quad \dots\dots\dots (5.98\text{b})$$

เปรียบเทียบสมการ (5.98a) กับสมการ (5.95a) จะได้ว่าสำหรับ α ค่าเดียวกันให้ค่าปริมาณ α เท่ากับสำหรับการยึดหมวดห้องเครื่องและเอ็มและเอ็ม และเป็นเหตุให้ความกว้างคลื่นดล τ_p มีค่าเท่ากันด้วย อย่างไรก็ตามสำหรับกรณีเอ็ม β ไม่เป็นศูนย์ นั่นแสดงว่าความถี่คลื่นดล แสดงการกวนเป็นเส้นตรง

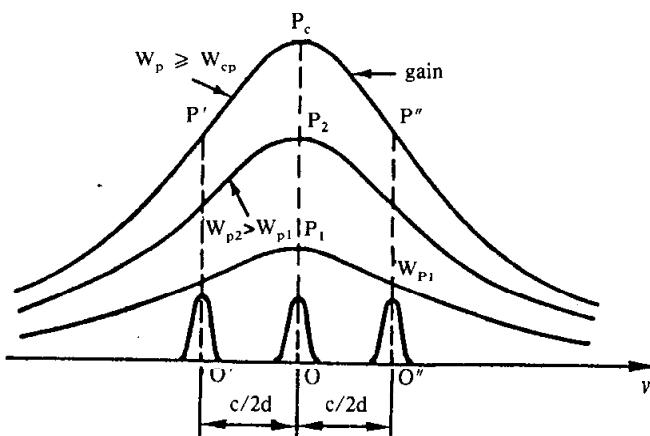
5.5 เปรียบเทียบการօอสซิลเลต helyum กับหมวดเดี่ยว

ในหัวข้อ 5.4 เราได้กล่าวถึงกรณีที่สำคัญที่สุดของพฤติกรรมเลเซอร์ชั่วขณะสำหรับ การทำงานห้องแบบหลายหมวด (หัวข้อ 5.4.2 และ 5.4.4) และการทำงานแบบหมวดเดียว (หัวข้อ 5.4.1 และ 5.4.3) ดังนั้นในตอนปลายของบทนี้เราจะพิจารณาถึงเงื่อนไขซึ่งทำให้การօอสซิลเลต

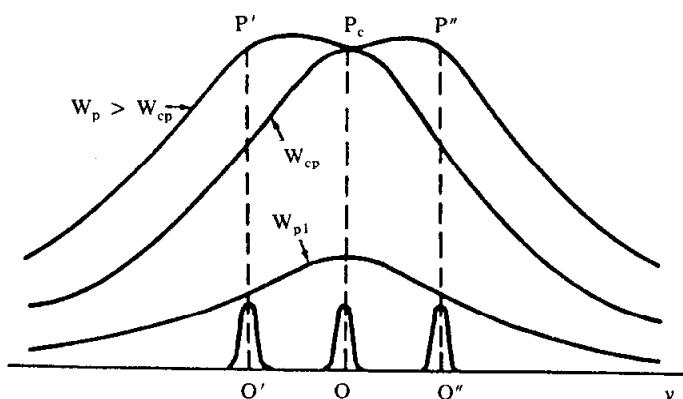
หมายหมวดเกิดขึ้นได้ และวิธีที่สามารถสร้างการอสูรเลตหมวดเดียว

เลเซอร์จะอสูรเลตหมายหมวดเมื่อระย่างห่างกันของหมวดมีค่าน้อยกว่าความกว้างของกำลังขยาย ในอดีตเป็นที่ยอมรับกันว่าเลเซอร์ซอนอสูรเลตเป็นหมวดเดียวเสมอถ้าหากว่าเส้นโค้งกำลังขยายแผ่ออกอย่างเอกพันธุ์ตามรูป 5.23 โดยมีหมวดโครงหมวดหนึ่งสมมติให้เกิดตรงยอดของเส้นโค้งกำลังขยายพอดี เพื่อความสะดวกเราจะพิจารณาโครงก่อนระนาบขนาดมีหมวดห่างกันด้วยระยะ $c/2d$ (พิจารณาเพียงหมวดอันดับต่ำสุดเท่านั้น รูป 4.7) กำลังขยายของเลเซอร์กำหนดด้วยสมการ (2.62) ($N_2 > N_1$) ในพจน์กำลังขยาย (ลอการิทึม) ต่อหน่วยความยาวของวัตถุ การอสูรเลตจะเริ่มต้นที่หมวดศูนย์กลางก่อน เมื่อจำนวนการผันกลับประชากร $N = N_2 - N_1$ เพิ่มขึ้นถึงค่าวิกฤต N_c ทำให้กำลังขยายเท่ากับการสูญเสียของโครงด้วยสมการ (5.18) อย่างไรก็ตามแม้ว่า W_p เพิ่มขึ้นเหนือขีดเริ่มในสภาวะคงตัว จำนวนการผันกลับระดับ N ยังคงที่ค่าวิกฤต N_c ยอดของกำลังขยายกำหนดด้วยความยาว OP ในรูป 5.23 ยังคงอยู่ที่ค่า OP_c เมื่อ $W_p > W_{cp}$ ถ้าเส้นแผ่อออกอย่างสม่ำเสมอปร่างของมันจะไม่เปลี่ยนแปลงและเส้นโค้งกำลังขยายทั้งหมดยังคงเหมือนกับสำหรับ $W_p > W_{cp}$ ดังในรูป 5.23 กำลังขยายสำหรับหมวดอื่นซึ่งแทนด้วยความยาว $O'P'$, $O''P''$ ฯลฯ จะมีค่าน้อยกว่า OP_c ของหมวดศูนย์กลางเสมอ ถ้าหมวดหักหมดมีการสูญเสียเท่ากัน ดังนั้นในสภาวะคงตัวจะมีเพียงหมวดศูนย์กลางเท่านั้นที่อสูรเลต สำหรับเส้นโค้งไม่เอกพันธุ์สถานการณ์จะแตกต่างกัน กว่ามาก (รูป 5.24) ในการนี้มันเป็นไปได้ที่จะเกิดหลุมใหม่ (burn holes) ขึ้นในเส้นโค้งกำลังขยาย (ดูหัวข้อ 2.6 โดยเฉพาะรูป 2.16) ดังนั้นเมื่อ W_p มีค่าเพิ่มขึ้นมากกว่า W_{cp} กำลังขยายของหมวดศูนย์กลางยังคงเป็นค่าวิกฤต OP_c ในขณะที่กำลังขยายสำหรับหมวดอื่น ๆ $O'P'$, $O''P''$ ฯลฯ สามารถเพิ่มขึ้นจนถึงค่าขีดเริ่ม ในกรณีนี้ถ้าเลเซอร์ทำงานเหนือขีดเริ่มเล็กน้อยเราสามารถคาดการณ์ได้ว่ามีการอสูรเลตมากกว่าหนึ่งหมวด

หลังจากการคันபນเลเซอร์ไม่นานสิ่งที่สังเกตได้จากการทดลองจริง ๆ ก็คือการอสูรเลตหมายหมวดเกิดขึ้นกับหักเส้นโค้งไม่เอกพันธุ์ (เช่นเลเซอร์ก้าช) และเส้นโค้งเอกพันธุ์ (เช่นเลเซอร์ทับทิม) ผลลัพธ์หลังนี้ปรากฏว่าขัดแย้งกับเหตุผลที่กล่าวข้างต้น ปัญหานี้ได้รับการแก้ไขในเวลาต่อมาโดยอาศัยจากความจริงที่ว่าแต่ละหมวดมีหมวดลักษณะคลื่นนึงที่ดีอยู่ภายในวัตถุกิริยา เพื่อความสะดวกเราจะพิจารณาสองหมวดซึ่งมีลักษณะคลื่นนึงของมันบ่ายไปด้วยระยะ $a/4$ ในวัตถุกิริยา (รูป 5.25) เราจะสมมติว่าหมวด 1 ในรูป 5.25 เป็นหมวดศูนย์กลางของรูป 5.23 ดังนั้nmันจึงเป็นหมวดแรกที่ถึงขีดเริ่ม อย่างไรก็ตามเมื่อการอสูรเลตเกิดในหมวด 1 การผันกลับประชากรที่จุดเหล่านั้นซึ่งสนับสนุนให้เป็นศูนย์ (จุด A, B, ... ฯลฯ) จะไม่

รูป 5.23 แสดงเส้นโค้งกำลังขยายของເລເຊອ່ງທີ່ຍັບກັນອັດຕາກາຍກະຮະດັບ W_p ດໍາວັນຄວາມຄື (ເສັ້ນໂດ້ແກ່ພັນຫຼື)

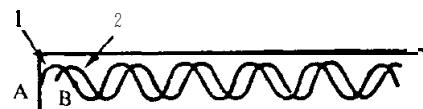
รูป 5.24 แสดงเส้นໂດ້ກັນກຳລັງຂາຍຂອງເລເຊອ່ງທີ່ຍັບກັນອັດຕາກາຍກະຮະດັບ W_p ດໍາວັນຄວາມຄື (ເສັ້ນໂດ້ໃໝ່ເອກພັນຫຼື : ປະກູກກາຮົນທຸລຸມໄໝ້ຂອງຄວາມຄື)

ດໍາເນີນໄປຈິນໜົມດັ່ງ ທີ່ຈຸດເຫັນກັນກຳລັບປະກາຊາສາມາດດໍາເນີນຕິດຕ່ອງກັນໄປໜັງຈາກ ດໍາວິກຸດ N_c ໃນໜົມວັດ 2 ຈຶ່ງຕອນແຮກມີການຂໍຍາຍຕໍ່ສາມາດມີກຳລັງຂາຍໄດ້ເຫັນກັນຫຼືອານຸມາ ກວ່າຂອງໜົມວັດ 1 ເມື່ອມັນໃຊ້ການຜັນກຳລັບປະກາຊາຈາກບົວເວັນແລ້ວນັ້ນໜຶ່ງໄໝ້ໄດ້ດໍາເນີນໄປຈິນໜົມສັ້ນດ້ວຍໜົມວັດ 1 ດັ່ງນັ້ນໜົມວັດ 2 ສາມາດອອສສົລືລັດໄດ້ສີພອງ ຈຶ່ງກັນໜົມວັດ 1 ຄວາມຈິງແລເຊອ່ງ ອອສສົລືລັດບົນຫລາຍ ຈຶ່ງໜົມສຳຫັບເສັ້ນໂດ້ແກ່ພັນຫຼືໜຶ່ງໄໝ້ໄດ້ເກີດຈາກຮອຍຫລຸມໄໝ້ໃນເສັ້ນໂດ້ ກຳລັງຂາຍ (ຮະຍະຫລຸມໄໝ້ທັກຄວາມຄື) ແຕ່ເນື່ອງຈາກຮອຍຫລຸມໄໝ້ໃນການແຈກແຈ້ງທາງຕໍ່ແຫ່ງ ຂອງການຜັນກຳລັບປະກາຊາງ່າຍໃນວັດຖຸກີຣີຢາ (ຮອຍຫລຸມໄໝ້ທັກຕໍ່ແຫ່ງ)

ສຽງໄດ້ວ່າ ເລເຊອ່ງຂອນອອສສົລືລັດຫລາຍໜົມວັດ ສຳຫັບເສັ້ນໂດ້ແກ່ພັນຫຼືໝັ້ນເກີດເນື່ອງ ຈາກຮອຍຫລຸມໄໝ້ທັກຕໍ່ແຫ່ງ (ຮູບ 5.25) ແລະ ຮອຍຫລຸມໄໝ້ທັກຄວາມຄື (ຮູບ 5.24) ອີ່ຢ່າງໄຮ

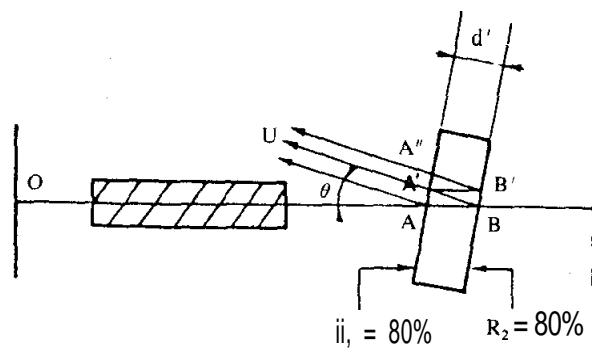
ก็มีหลายวิธีบังคับให้เลเซอร์ออกซิลเลตบนหมวดเดี่ยวได้ และเราจะอธิบายอย่างย่อ ๆ ดังนี้

โดยปกติการทำให้เลเซอร์ออกซิลเลตตามขวางบนหมวดใดหมวดหนึ่งทำได้โดยกำหนดค่าดัชนีของหมวดตามขวางด้วย m และ l (ดูบทที่ 4) ตัวอย่างการสร้างหมวดออกซิลเลต TEM_{00} โดยสอดกระบังลมที่มีช่องเปิดเหมาะสมที่บางจุดในโครง ถ้ารัศมีของช่องเปิดเล็กพอยเมะเลขจำนวนfareo's เนลของโครง $N = a^2/d\lambda$ พิจารณาได้ด้วยช่วงเปิดนี้ จากรูป 4.18 แสดงความแตกต่างของการสูญเสียระหว่างหมวด TEM_{00} ขณะลดลงและหมวดอันดับสูงกว่าจะเพิ่มขึ้น ดังนั้นด้วยการเลือกช่องเปิดอย่างถูกต้องเราสามารถหาหมวดออกซิลเลต TEM_{00} ตามลำพังได้ การสร้างหมวดออกซิลเลตตามขวางมีวิธีอื่นอีกได้แก่การใช้โครงไม่เสถียรและเลือกพารามิตเตอร์ของโครงที่ทำให้เลขจำนวนfareo's เนลสมมูลมีค่าเป็นครึ่งหนึ่งของเลขจำนวนเดิม ดังเห็นได้จากหัวข้อ 4.5 (รูป 4.25) ว่ามีการสูญเสียแตกต่างกันมากระหว่างหมวดอันดับต่ำสุดและหมวดอันดับสูงกว่าสำหรับเลขครึ่งจำนวนเดิมของ N_{eq} นี้ อย่างไรก็ตามในกรณีนี้จำส่งส่องออกอยู่ในรูประฆังและบางครั้งค่านี้อาจทำให้ไม่สะดวก

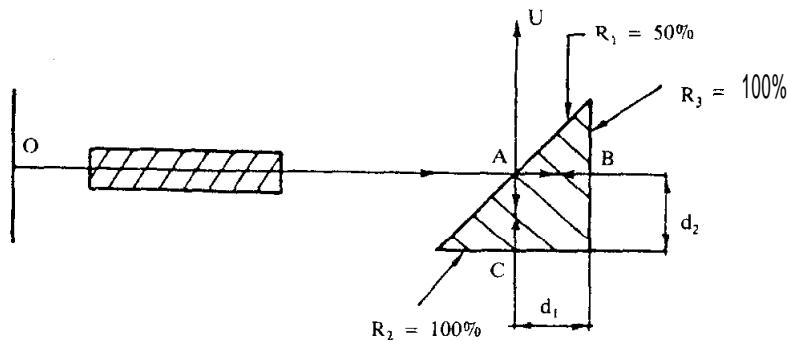

รูป 5.25 แสดงปรากฎการผ์รอยหุน ใหม่ด้านคำแหง ในวัตถุเลเซอร์

แม้ว่าในขณะเลเซอร์กำลังออกซิลเลตบนหมวดตามขวางเดี่ยว (ด้วยค่า m และ l แน่นอน) มันยังสามารถออกซิลเลตบนหมวดตามยาวหลาย ๆ หมวด (คือหมวดที่มีค่าดัชนีของหมวดตามยาว n ต่าง ๆ กัน) หมวดเหล่านี้แยกจากกันด้วยความถี่แตกต่าง $\Delta v_n = c/2d$ (รูป 4.7) เพื่อจำกัดให้มันออกซิลเลตเป็นหมวดเดี่ยวตามยาวในบางครั้งจำเป็นต้องใช้ความยาวโครง d สัก ๆ ที่ให้ $\Delta v_n > \Delta v_0$ เมื่อ Δv_0 คือความกว้างของเส้นโถงกำลังขยาย ในกรณีนี้ถ้าเราปรับหมวดให้ตรงกับศูนย์กลางของเส้นโถงกำลังขยายหมวดตามยาวหมวดถัดไปมันจะอยู่ห่างจากหมวดศูนย์กลางไกลเพียงพอที่จะไม่มีการออกซิลเลต (สำหรับเลเซอร์จะอยู่ไม่ไกลจากเห็นอีกดีเร็มaganick) วิธีนี้ใช้ได้ผลกับเลเซอร์ก้าวเมื่อความกว้างเส้นเลเซอร์เปรียบเทียบแล้วแคนบมาก (ประมาณสองสามจิกะเฮิรตซ์หรือน้อยกว่า) อย่างไรก็ตามเมื่อ d ต้องมีค่าน้อย ๆ (ตามปกติน้อยกว่า 10 ซม.) ปริมาณของสารกิริยาที่ย้อมน้อยด้วยและผลลัพธ์ให้กำลังส่องออกต่ำ ความกว้างเส้นเลเซอร์สำหรับของแข็งหรือของเหลวตามปกติมีค่ามาก (100 จิกะเฮิรตซ์หรือมากกว่า) ซึ่งวิธีข้างบนไม่สามารถทำได้ ในกรณีนี้และสำหรับเลเซอร์ก้าวหมวดเดี่ยวกำลัง

(a)

(b)

รูป 5.26 แสดงการเลือกหมวดตามยาว (a) โดยใช้ตัวส่งผ่านแฟบไปร-พีร็อต อีเกลอน (b) ใช้ตัวแทรกสอดการสะท้อนแบบฟอกช์-สมิธ

สูงด้วยต้องใช้วิธีของวิทยาการการคัดเลือกหมวดตามยาวหมวดอื่น ๆ สองวิธี (รูป 5.26) ดังนี้ วิธีแรกใช้ตัวส่งผ่านที่เรียกว่า แฟบไปร-พีร็อต ทรานสมิสชันอีเกลอน (Fabry-Perot transmission etalon) สอดไว้ในโพรงเลเซอร์ (รูป 5.26 a) ซึ่งประกอบด้วยกระจะจากสะท้อนระนาบขนานสองแผ่น R_1 และ R_2 วางห่างกันด้วยระยะ d' และเอียงทำมุน θ กับแกนของโพรงกำถอน อีเกลอนตามปกติทำด้วยแท่งของแข็งวัตถุโปร่งใส (แก้วหรือคราอทซ์) เคลื่อนให้มีการสะท้อนสูงมาก ($R = 80\%$) บนผิวขนานหั้งสองด้านของมัน หมวดที่มีการสูญเสียน้อยที่สุดจะเป็นหมวดของลำแสงส่งออก B ที่มีอัมปลิจูดเป็นศูนย์ ลำแสงนี้ได้จากการแทรกสอดของลำแสง OAU กับลำแสง OBU (บางลำแสงสะท้อนหั้งหมดเข้าด้วยกัน เช่น OBA'B'U...) ลำแสง OAU เปลี่ยนเฟสไปด้วยมุน π เรเดียน หลังจากการสะท้อนในขณะที่ลำแสง OBU เปลี่ยนเฟสไปด้วย $2kd' \cos \theta$ ผลต่างของการเปลี่ยนเฟสของสองลำแสงเป็น $2kd' \cos \theta - \pi$ สำหรับการสูญเสียของสองลำแสงน้อยที่สุดลำแสงหั้งสองต้องมีเฟสตรงกันข้าม ดังนั้นมันจึงมีแนวโน้ม

เป็นการแทรกสอดแบบหักล้างกัน มีเงื่อนไขคือ $2kd' \cos \theta - \pi = (2n - 1)\pi$ เมื่อ n เป็นจำนวนเต็ม บวก ดังนั้นเมื่อ $k = 2\pi n \theta / c$ (θ คือดัชนีหักเหของวัตถุอีเกลอน) ความถี่ที่สอดคล้องกับการสูญเสียน้อยที่สุดกำหนดด้วย $v = nc / 2\pi d' \cos \theta$ และความถี่ต่างกันของสองหมวดที่มีการสูญเสียต่ำเรียงลำดับกันคือ $\Delta v = c / 2\pi d' \cos \theta$ เมื่อ d' สามารถทำให้มันเลิกเท่าไรก็ได้ Δv สามารถทำให้เป็นค่ากว้าง ๆ และมุม θ สามารถปรับจนทำให้หมวดที่มีการสูญเสียต่ำลงกับคุณย์กลางของเส้นโถงในขณะที่หมวดถัดไปอยู่นอกเส้นโถงกำลังขยาย วิธีที่สองโดยใช้ตัวแทรกสอดการสะท้อนแบบฟ็อกซ์-สมิธ (Fox-Smith reflection interferometer) ในรูป 5.26 b เคลื่อนผิวทั้งสามด้านเพื่อให้เป็นกระจกสามแผ่น R_1 , R_2 และ R_3 ในการนี้หมวดการสูญเสียต่ำสุด คือหมวดที่มีอัมปลิจูดของลำแสงส่องออก B เป็นคุณย์ ลำแสงนี้เกิดจากการแทรกสอดของลำแสง OAU กับลำแสง OBACU (ผลบวกของคลื่นสะท้อนหลาย ๆ คลื่น คือ OBACABACU) พิจารณาการสะท้อนของลำแสง OAU ทำให้มีเฟสย้ายไปด้วยมุม π ในขณะที่การย้ายเฟสของลำแสง OBACU เป็น $2k(d_1 + d_2)$ ค่าแตกต่างของการย้ายเฟสของสองคลื่นสะท้อนเป็น $2k(d_1 + d_2) - \pi$ และค่านี้ต้องเท่ากับจำนวนเท่าเลขค่านิพัทธ์ของ π คือ $2k(d_1 + d_2) - \pi = (2n - 1)\pi$ ความถี่ต่างกันระหว่างสองหมวดที่มีการสูญเสียต่ำสุดกันในขณะนี้ คือ $\Delta v = c / 2\pi(d_1 + d_2)$ เมื่อ θ คือค่าดัชนีหักเหของวัตถุแห่งนั้น ในที่นี้ $d_1 + d_2$ มีค่าเหมือนกับ $d' \cos \theta$ ซึ่งสามารถทำให้มีค่าเลิกเท่าไรก็ได้เพื่อให้การเลือกหมวดไม่มีผลต่อความยาวของสารกิริยา

วิทยาการการเลือกหมวดที่ได้กล่าวข้างต้นใช้ได้กับทั้งเลเซอร์คลื่นต่อเนื่องและเลเซอร์คลื่นเดลต้า ต่อไปเราจะพิจารณาเฉพาะกรณีการเลือกหมวดซึ่งโดยธรรมชาติเกิดกับเลเซอร์คิวาวิตช์เนื่อง สาเหตุของการเกิดกลไกการเลือกหมวดนี้สามารถเข้าใจได้โดยพิจารณาความเข้มของแสงเลเซอร์ในแต่ละหมวด (รูป 5.14) ขั้นแรกให้สังเกตว่าก่อนที่ตัวดูดกลืนจะเริ่มอิ่มตัว (คือ สำหรับ $t < t_s$ ในรูป 5.14) และก่อนที่กำลังขยายจะอิ่มตัว (ซึ่งเกิดขึ้นรอบ ๆ ยอดของคลื่นเดลต้าในรูป 5.15) ทั้งกำลังขยายและการสูญเสียสามารถพิจารณาเป็นค่าคงที่ในเวลาและมีค่าเท่ากับค่าไม่อิ่มตัวของมัน เมื่อแต่ละหมวดเริ่มต้นจากระดับรากฐานเดียวกันซึ่งเกิดจาก การเปล่งแสงตามปกติวิสัย อัตราส่วนของความเข้มหมวด a และหมวด b หลังจากเข้าไปในไฟฟ้า กระแส กำหนดด้วย

$$\frac{I_a}{I_b} = \left| \frac{|G_a|^2 \exp(-\gamma_a)}{|G_b|^2 \exp(-\gamma_b)} \right|^n \quad \dots \dots \dots (5.99)$$

เมื่อ $|G|^2$ คือ กำลังขยายบังไม่อัตราของวัตถุเลเซอร์ และ γ คือการสูญเสียของการทิ่มของไฟ (รวมทั้งการสูญเสียบังไม่อัตราของตัวดูดกลืนด้วย) การหาค่าของ I_a/I_b ที่ $t = t_s$ เราแทนค่า η ด้วย $\eta_s = cI_s/d$ เมื่อ d คือความยาวของไฟ ค่า I_a/I_b บังใช้กันยอดของคลื่นคลื่นมีอัตราลดระดับใช้เวลาเพียงสัก ๆ ระหว่าง t_s และ t_p เท่านั้น ในเลเซอร์คิวสวิตช์เนื้อยา η_s มีค่าโดยมาก ความจริงก่อนที่สารสีจะถูกฟอกให้จางลงการสูญเสียของไฟมีค่าสูงมาก ดังนั้น ความเข้มเลเซอร์เพิ่มขึ้นเป็นไปอย่างช้ามาก เพื่อความสะดวกเรารسمมิติให้กำลังขยายของสองหมวดมีค่าเท่ากัน ดังนั้นจากสมการ (5.99) $\gamma_a - \gamma_b$ มีค่าต่างกันเพียงเล็กน้อยก็เพียงพอที่จะสร้างความเข้มของสองหมวดต่างกันอย่างมากmay ได้จากรูป 5.14 เรายันว่า $\eta_s = 2000$ และสมการ (5.99) ทำนายสำหรับ $\eta = \eta_s$ และ $|G_a| = |G_b|$ ให้หมวดเป็น 10 เดซิเบล (dB) (คือ $I_a/I_b = 10$) สำหรับ $\gamma_a - \gamma_b = 10^{-3}$ ซึ่งเป็นค่าต่างกันน้อยมากจริง ๆ สำหรับการสูญเสียระหว่างสองหมวด เมื่อการสูญเสียที่ต่างกันน้อยมากเช่นนี้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติโดยไม่ต้องมีการเลือกหมวดตามต้องการจึงเป็นที่แน่นอนว่าการทำงานในหมวดเดียวบ่อยครั้งหาได้จากเลเซอร์คิวสวิตช์เนื้อยา ให้สังเกตว่าสำหรับเครื่องปิดเปิดด้วยกลไกและเครื่องปิดเปิดด้วยไฟฟ้าและด้วยแสงกลไกการเลือกหมวดนี้ยังใช้ไม่ได้ผล ในกรณีเหล่านี้เลเซอร์สร้างขึ้นจากแสงรบกวนซึ่งต้องรวดเร็วมาก และ N_s อาจจะมีขนาดเพียง 10 หรือ 20 เท่านั้น

5.6 สรุป

1. สมการอัตราของเลเซอร์สามารถดัดแปลงด้วยสมการ (5.15) และของเลเซอร์สี ระดับกำหนดด้วยสมการ (5.17) ซึ่งทั้งสองสมการต่างกันด้วยพจน์ $-2BqN$ สำหรับเลเซอร์สามระดับและ $-BqN$ สำหรับเลเซอร์สีระดับ ตัวร่วมเลข 2 ที่ต่างกันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงเป็น 2 เท่าในเลเซอร์สามระดับ (N_2 ลดลงเป็น 1 และ N_1 เพิ่มขึ้นด้วย 1) ในขณะที่เลเซอร์สีระดับเปลี่ยนไปเป็น 1 (N_2 ลดลงเป็น 1 ขณะที่ N_1 ไม่เปลี่ยนแปลง)

2. พฤติกรรมเลเซอร์คลื่นต่อเนื่อง ได้จากการยกระดับพลังงานของสถานะคงตัว (คือ W_p ไม่ขึ้นกับเวลา) ให้พฤติกรรมคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง สำหรับเลเซอร์ระบบสามระดับมี

$$W_{cp} = \frac{1}{\tau}$$

และกำลังทั้งหมดจากกระบวนการหักส่อง คือ

$$P = \frac{V_a(N_t + N_0)\hbar\omega}{2\tau} \left(\frac{\gamma_u}{\gamma} \right) (x-1)$$

ซึ่งเปรียบ
และสำหรับเลเซอร์ระบบสี่ระดับมี

$$W_{cp} = N_c / (N_t - N_c) \tau$$

$$\text{และ } P = \left(\frac{V_a \hbar \omega}{\sigma \ell \tau} \gamma_u \right) (x - 1)$$

3. พฤติกรรมเลเซอร์ชั้นหนึ่งของการออสซิลเลตหมวดเดียว อัตราการยกระดับจะขึ้นกับเวลา $W_p(t)$ จากสมการ (5.15) และ (5.17) ให้คำตอบที่เป็นพฤติกรรมเวลาของ $q(t)$ และ $N(t)$ กำหนดด้วยความสัมพันธ์

$$\delta q = C \exp(-t/t_0) \sin(\omega t + \phi)$$

$$\delta N = \frac{\omega C}{B q_0 V_a} \exp(-t/t_0) \cos(\omega t + \phi)$$

C และ ϕ หาได้จากสมการเริ่มต้น (5.53)

สำหรับเลเซอร์สามระดับ เราได้เงื่อนไขว่า

$$t_0 = \frac{2\tau}{x + 1 + (\sigma \ell N_i / \gamma)(x - 1)}$$

$$\text{และ } \omega = \left[\sigma \ell N_i \frac{C}{\tau d} (x - 1) \right]^{\frac{1}{2}}$$

สำหรับเลเซอร์สี่ระดับ เราหาเงื่อนไขได้ในรูปแบบที่ง่ายกว่า

$$t_0 = 2\tau/x$$

$$\omega = [(x - 1)/\tau_c \tau]^{\frac{1}{2}}$$

4. การใช้คิวสวิทชิงช่วยให้ลำแสงส่งออกเป็นคลื่นดลเลเซอร์ที่มีช่วงเวลาสั้น ๆ และกำลังทรงยอดสูง ๆ

5. สำหรับเลเซอร์ที่ออสซิลเลตหลายหมวด หมวดเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมกัน ทำให้พฤติกรรมเวลาของเลเซอร์ส่งออกมีรูปแบบเป็นยอดแหลมหลายยอดไม่สม่ำเสมอและมีเฟสไม่สม่ำเสมอด้วย เพื่อหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่สม่ำเสมอี้ สามารถทำได้ด้วยวิธีการยึดหมวดคือบังคับให้ออสซิลเลตหมวดต่าง ๆ พร้อมกันด้วยอัมปลิจูดที่เท่ากันและยึดเฟสของมันเป็นไปตาม $\varphi_k - \varphi_{k-1} = \alpha$; α เป็นค่าคงที่

แบบฝึกหัดที่ 5

- 5.1 จงคำนวณหาการสูญเสียลอกอกริทึม γ ที่สอดคล้องกับการระลุผ่านกระจก $T = 80$ เปอร์เซ็นต์
- 5.2 ถ้าความยาวของวัตถุกิริยาเพิ่มถึง $l = 5$ ซม. สมการ (5.32) (สำหรับทั่วทิม) และสมการ (5.41) (สำหรับ Nd : YAG) เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร?
- 5.3 สมมติว่าการระลุผ่าน T_1 ของกระจก 1 ในรูป 5.5 มีค่าเพิ่มขึ้นเป็น 10 เปอร์เซ็นต์ สมการ (5.32) เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร? กำลังวิกฤต P_c จะยอมรับผลการเปลี่ยนแปลงนี้หรือไม่?
- 5.4 ประสิทธิภาพความชัน (slope efficiency) ϕ_{sl} ตามปกติกำหนดเป็น $\phi_{sl} = dP/dP_p$ เมื่อ P คือกำลังส่องออกของเลเซอร์ และ P_p คือกำลังยกระดับ สำหรับทั้งเลเซอร์สามระดับและสี่ระดับ จงแสดง ϕ_{sl} เป็นพังก์ชันของ (dW_p/dI) (เมื่อ I คือความเข้มของหลอดแสง) และพื้นที่ผิว S ของหลอดแสง
- 5.5 สมมติพื้นที่ผิวของหลอดแสง $S = 2\pi\theta\omega_0 l$ เมื่อ θ_0 คือขนาดของจุดสว่างเลเซอร์ภายในวัตถุกิริยา โดยใช้สมการสำหรับ W_p กำหนดในแบบฝึกหัดข้อ 3.1 | กับ $f(\alpha_0 R) = \exp(-\alpha_0 R)$ | ให้แสดงว่าสำหรับเลเซอร์สามระดับ เราได้

$$\phi_{sl} = (\gamma_u/\gamma)(\phi_p \phi_{si}/4) [N_i \sigma_i \omega_0 \exp(-N_i \sigma_i \omega_0/2)]$$

- 5.6 จงแสดงว่าจากสมการสำหรับ ϕ_{sl} ในข้อ 5.5 มีความเข้มข้น N_c ที่เป็นประโยชน์มาก ที่สุดของอะตอมกิริยา และแสดงด้วยว่าค่าที่เป็นประโยชน์มากที่สุดของ ϕ_{sl} คือ

$$\phi_{sl} = (2/e) (\gamma_u/\gamma) \phi_p \sigma \phi_{si}/4$$

- 5.7 จงหาประสิทธิภาพความชันของเลเซอร์สี่ระดับโดยทำเช่นเดียวกับการคำนวณในข้อ 5.5 และแสดงว่าสมการต่อไปนี้เป็นจริง

$$\phi_{sl} = (\gamma_u/\gamma)(\phi_p \phi_{si}/2) N_i \sigma_i \omega_0 \exp(-N_i \sigma_i \omega_0)$$

ให้หาเงื่อนไขสำหรับค่าที่เป็นประโยชน์มากที่สุดของ ϕ_{sl} เพื่อยับยั่งสมการนี้กับสมการในข้อ 5.6

- 5.8 พิจารณาเลเซอร์ทั่วทิมด้วยโครงสร้างดังในรูป 5.5 และมีค่าของปริมาณต่อไปนี้ คือ $T_2 = 0$, $l = 7.5$ ซม., $2\omega_0 = 1$ มิลลิเมตร, $d = 50$ เซนติเมตร, $T_1 = 0.5$ สมมติให้ความเข้มข้นของ Cr^{3+} เป็น 0.05 เปอร์เซ็นต์ และการสูญเสียภายในต่อการผ่านไปของ $T_i = 10$ เปอร์เซ็นต์ เลเซอร์นี้ยกระดับพลังงานด้วยอัตราเป็นสองเท่าของขีดเริ่มสำหรับกิริยา เลเซอร์ปกติ (คือไม่ใช้คิวสวิตช์) และใช้คิวสวิตช์ด้วยวิธีการเปิดปิดอย่างรวดเร็ว จงหา กำลังของยอด เวลาคลื่นเดลขั้น เวลาคลื่นเดลตก และพลังงานส่องออกของคลื่นเดลแสง

- 5.9 พิจารณาเลเซอร์ Nd : YAG ด้วยโครงสร้างแสดงในรูป 5.7 และมีค่าของปริมาณต่อไปนี้
คือ $T_2 = 0$, $\ell = 7.5 \text{ ซม.}$, $2\omega_0 = 1 \text{ มม.}$, $d = 50 \text{ ซม.}$, $T_1 = 0.1$ สมมติให้ความเข้มข้นของ Nd^{3+} มี 1 เปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนัก และการสูญเสียภายในต่อการผ่านไปของ $T_1 = 6 \text{ เปอร์เซ็นต์}$
เลเซอร์นี้ยังคงระดับพลังงานด้วยอัตราเป็นสองเท่าของขีดเริ่มสำหรับกิริยาเลเซอร์ปกติ
(คือไม่ใช้คิวสวิตช์) และใช้คิวสวิตช์ด้วยวิธีการเปิดปิดอย่างรวดเร็ว จงหากำลังของยอด
เวลาคลื่นเดลี่น เวลาคลื่นเดลตาก และพลังงานส่งออกของคลื่นเดลแสดง
- 5.10 ถ้าความยาว一波 d ในข้อ 5.8 และ 5.9 ลดลงด้วยตัวร่วม 2 พารามิเตอร์คลื่นเดลส่งออก
เปลี่ยนไปเป็นอย่างไร?